

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ
FİNANSAL TUTUM VE DAVRANIŞLARININ
BELİRLENMESİ: BARTIN İLİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

**2022
YÜKSEK LİSANS TEZİ
FİNANS VE BANKACILIK ANABİLİM DALI**

Mustafa FINDIK

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Hasan UYGURTÜRK

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ FİNANSAL TUTUM VE
DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ: BARTIN İLİ ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

Mustafa FINDIK

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Hasan UYGURTÜRK

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Finans ve Bankacılık Anabilim Dalında

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Ocak 2022

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	4
DOĞRULUK BEYANI.....	5
ÖNSÖZ	6
ÖZET.....	7
ABSTRACT	8
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION.....	10
KISALTMALAR.....	11
ARAŞTIRMANIN KONUSU.....	13
ARAŞTIRMANIN AMACI VE KATKISI	13
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	14
ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ	14
ANAKÜTLE VE ÖRNEKLEM.....	15
KAPSAM SINIRLILIKLAR	15
1. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI.....	16
1.1.Muhasebenin Tanımı ve Fonksiyonları.....	16
1.2.Muhasebenin Etki Ettiği Alanlar	18
1.2.1.Devlet ile İlgili Alanlar	19
1.2.2.Yasa ile İlgili Alanlar	20
1.2.3.Teknoloji ile İlgili Alanlar.....	20
1.3.Muhasebe Mesleğinin Tanımı.....	20

1.4.Muhasebe Mesleğinin Önemi.....	21
1.4.1.İşletme Açısından Önemi	21
1.4.2.Toplum Açısından Önemi	22
1.5.Muhasebe Mesleğinin Fonksiyonları	23
1.5.1.Muhasebe Sistem Fonksiyonu.....	23
1.5.2.Karar ve Destek Sistem Fonksiyonu	24
1.5.3.Denetim Sistem Fonksiyonu	25
1.6.Muhasebe Mesleğinin Özellikleri	25
1.7.Muhasebe Mesleğinin Geleceği	26
1.8.Muhasebe Mesleğinin Tarihi.....	27
1.8.1.Dünyada Muhasebe Mesleğinin Gelişimi	28
1.8.2. Türkiye’de Muhasebe Mesleğinin Gelişimi	29
1.9.Muhasebe Meslek Mensubu.....	33
1.9.1.Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik	33
1.9.2.Yeminli Mali Müşavir	33
1.10. Muhasebe Meslek Mensuplarının Görevleri ve Sorumlulukları	35
1.11.Muhasebe Mesleği ile İlgili Kuruluşlar.....	35
1.11.1.Türkiye’deki Kuruluşlar	35
1.11.2.Dünyadaki Muhasebe Sektörüyle Alakalı Kuruluşlar.....	38
1.12.Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Sorunları.....	42
1.12.1. Eğitim ile İlgili Sorunlar	47
1.12.2. Teknoloji ile İlgili Sorunlar	47
1.12.3. Haksız Rekabet ile İlgili Sorunlar	48
1.12.4. Ücret ve Tahsilat ile İlgili Sorunlar.....	49
1.12.5. Staj ile İlgili Sorunlar	49

1.12.6. Bağımsızlık ile İlgili Sorunlar	50
2. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ FİNANSAL TUTUM VE DAVRANIŞLARINI BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA.....	51
2.1. Literatür Araştırması	51
2.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi	54
2.3.Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	55
2.4.Araştırmanın Yöntemi.....	55
2.5.Araştırmanın Hipotezleri.....	56
3. BULGULAR	58
3.1. Güvenirlilik Analizi.....	58
3.2. Demografik Bulgulara İlişkin Değerlendirme.....	59
3.3. Finansal Tutum ve Finansal Davranışları Belirlemeye Yönelik Frekans Analizleri.....	64
3.4. Finansal Tutumları ve Finansal Davranışları Belirlemeye Yönelik Bulgular.....	66
3.5. Fark Testleri	68
3.6. Pearson Korelasyon Analizi	73
SONUÇ	75
KAYNAKÇA	78
TABLolar LİSTESİ.....	86
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	88
EKLER.....	89
Anket Formu	89
ÖZGEÇMİŞ.....	91

TEZ ONAY SAYFASI

Mustafa FINDIK tarafından hazırlanan “MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ FİNANSAL TUTUM VE DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ: BARTIN İLİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Hasan UYGURTÜRK

.....

Tez Danışmanı, Girişimcilik ABD

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Finans ve Bankacılık Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 20/01/2022

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Metin SABAN (Bartın Üni.)

.....

Üye : Doç. Dr. Hakan VARGÜN (KBÜ)

.....

Üye : Prof. Dr. Hasan UYGURTÜRK (KBÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntıların intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yaptığımı beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Mustafa FINDIK

İmza:

ÖNSÖZ

Finans yıllar boyunca tüm insanların ilgi alanı olmuştur. İnsanlar finans alanındaki tutumları ve davranışları değişiklik göstermektedir. Söz konusu değişikliklerin nedenlerinin araştırılması ise pek çok çalışmaya konu olmuştur.

Bu çalışma Bartın Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası'na kayıtlı meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışlarının belirlenmesi üzerine yapılmıştır.

Bu çalışmada bana desteklerini esirgemeyen Bartın Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası üyelerine, beni bu çalışmaya yönlendiren değerli danışman ve tez hocam Prof. Dr. Hasan UYGURTÜRK hocama sonsuz saygılarımı sunarım.

Ayrıca iş yaşantımda olduğu gibi bu yoğun çalışmamda beni anlayışla karşılayan sevgili eşim kızım ve oğluma da çok teşekkür ederim.

Mustafa FINDIK

ÖZET

Finansal tutum ve davranış kavramları Türkiye’de ve dünyada çok sayıda bilimsel çalışmaya konu olmuştur. Temel ekonomi kurallarından olan kıt kaynaklarla sınırsız ihtiyaçları giderme çabası başta olmak üzere yaşanan dönemsel ekonomik problemler bireylere finansal tutum ve davranış konusunda büyük bir farkındalık düzeyi sağlamaktadır. Bireylerin bireysel bütçelerini nasıl değerlendirdiği küreselleşen ve rekabetin yüksek olduğu günümüzde büyük önem taşımaktadır. Daha önce farklı sektörlere yönelik finansal tutum ve davranışlarla ilgili çalışmalar yapılsa da muhasebe meslek mensuplarına yönelik yapılan araştırma sayısı oldukça kısıtlıdır. Bu çalışmada muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışlarının demografik faktörlere göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak demografik özelliklerin bireylerin finansal tutum ve davranışları üzerinde bir farklılaşmaya yol açmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal tutum, Finansal davranış, Muhasebe meslek mensubu, Bartın.

ABSTRACT

The concepts of financial attitude and behavior have been the subject of many scientific studies in Turkey and in the world. Periodic economic problems, especially the effort to meet unlimited needs with scarce resources, which is one of the basic economic rules, provide individuals with a great level of awareness about financial attitude and behavior. How individuals evaluate their individual budgets is of great importance in today's globalizing and high competition. Although there have been studies on financial attitude and behavior for different sectors before, the number of studies on professional accountants is quite limited. In this study, it is aimed to determine whether the financial attitudes and behaviors of accounting professionals differ according to demographic factors. As a result, it has been determined that demographic characteristics do not cause a differentiation on individuals' financial attitudes and behaviors.

Keywords: Financial attitude, Financial behavior, Professional accountant, Bartın.

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Muhasebe Meslek Mensuplarının Finansal Tutum ve Davranışlarının Belirlenmesi: Bartın İli Üzerine Bir Araştırma
Tezin Yazarı	Mustafa FINDIK
Tezin Danışmanı	Prof. Dr. Hasan UYGURTÜRK
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	20.01.2022
Tezin Alanı	İşletme
Tezin Yeri	Karabük Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Tezin Sayfa Sayısı	93
Anahtar Kelimeler	Finansal tutum, Finansal Davranış, Muhasebe Meslek Mensubu, Bartın.

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Determining Financial Attitudes and Behaviors of Professional Accountants: A Study on Bartın Province
Author of the Thesis	Mustafa FINDIK
Advisor of the Thesis	Prof. Dr. Hasan UYGURTÜRK
Status of the Thesis	Master of Arts (MA)
Date of the Thesis	20.01.2022
Field of the Thesis	Business
Place of the Thesis	Karabuk University / Graduate Institute of Education
Total Page Number	93
Keywords	Financial Attitude, Financial Behavior, Professional Accountant, Bartın.

KISALTMALAR

AAA	: Amerikan Muhasebe Birliği
ACCA	: Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Birliği
AICPA	: Amerikan Kamu Muhasebecileri Enstitüsü
CAP	: Uyum Danışma Paneli
FEE	: Avrupa Muhasebeciler Federasyonu
IAASB	: Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu
IAESB	: Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu
IASC	: Ajanslar Arası Daimi Komite
ICAEW	: İngiltere ve Galler'deki Yeminli Mali Müşavirler Enstitüsü
IESBA	: Uluslararası Etik Standartları Kurulu
IPSASB	: Uluslararası Kamu Sektörü Muhasebe Standartları Kurulu
IFAC	: Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
KGK	: Kamu Gözetimi Kurumu
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsleri
PAIB	: Bağımlı Çalışan Muhasebe Meslek Mensupları Komitesi
PAODC	: Muhasebe Meslek Kuruluşu Gelişim Komitesi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SM	: Serbest Muhasebeci
SMK	: Sigorta Murakabe Kurulu
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

SMP	: Köşk ve Orta Büyüklükteki Muhasebe Büroları Komitesi
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TAC	: Sınır-��tesi Denetçiler Komitesi
TDMS	: Tek Düzen Muhasebe Sistemi
TEMAVA��	: Türkiye Milli ��thalat ve ��hracat Anonim ��irketi
TESMER	: Temel Eēitim ve Staj Merkezi
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMUD	: Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneēi
TMUDESK	: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TÜRMOB	: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliēi
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
YMM	: Yeminli Mali Müşavir

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Bu çalışmanın konusunu muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışlarının belirlenmesi oluşturmaktadır. Dolayısıyla araştırma finansal tutum ve davranış kavramlarını konu edinmektedir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE KATKISI

Küreselleşen dünyada gerek bireysel gerek sosyal gruplar içerisinde finansal bir konuda karar alırken finansal okuryazarlık kavramı ile karşılaşmaktadır. Büyük işletmelerden tek başına yaşayan bireylere kadar tüm toplumsal yapı elemanları hayatını devam ettirebilmesi için belirli dönemlerde finansal kararlar almak durumundadırlar.

Günümüz rekabet ortamında hizmet sektöründe ayakta kalabilmenin yollarından biri de kaliteli bir hizmet vermenin yanında başarılı bir finansal yönetimidir. Nasıl ki toplam kalite yönetimi kavramı, üretimden önceki ve satıştan sonraki tüm süreçleri bir bütün olarak ele alıyorsa, aynı şekilde bütüncül bakış açısıyla tüm çalışanların finansal okuryazarlık seviyesinin belirli bir düzeyde olması gerektiği söylenebilir. Örneğin, muhasebe mesleği mensuplarının veya çalıştıkları kurumların sahiplerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ne kadar yüksek olursa kurumun finansal açıdan avantajlı bir kurum olabileceği düşünülebilir.

Bu çalışmada muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışlarının demografik faktörlere göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın hedef kitlesini muhasebe meslek mensupları oluşturmuştur.

Literatürde muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışları üzerine gerçekleştirilen çalışma sayısının azlığı nedeniyle bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, farklı çalışma alanlarından elde edilen

verilerle gerçekleştirilecek analiz sonuçları, bu çalışma sonuçları ile karşılaştırılarak çalışma alanlarına ilişkin farklılıklar ve benzerlikler ortaya konabilecektir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Araştırma anket formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda katılımcıların demografik özelliklerini içeren sorular bulunmaktadır. Anketin ikinci kısımda ise bireylerin finansal tutum ve finansal davranış ile ilgili görüşleri 5’li likert ölçeği ile alınmıştır.

Araştırmada anket kullanılarak elde edilen verilerin analizi SPSS 25.0 programı ile yapılmıştır. Verilerin yapısına uygun şekilde analizlerde nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda güvenilirlik analizleri, hipotez testleri ve tanımlayıcı veriler uygulanmıştır.

ARAŞTIRMA HİPOTEZLERİ

Araştırma, muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve finansal davranışına odaklanmaktadır. Buna göre finansal tutum ve davranışın demografik faktörlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda oluşturulan hipotezler aşağıdaki gibidir.

H1: Finansal tutum cinsiyete göre farklılık gösterir.

H2: Finansal davranış cinsiyete göre farklılık gösterir.

H3: Finansal tutum yaşa göre farklılık gösterir.

H4: Finansal davranış yaşa göre farklılık gösterir.

H5: Finansal tutum medeni duruma farklılık gösterir.

H6: Finansal davranış medeni duruma göre farklılık gösterir.

H7: Finansal tutum aylık gelire göre farklılık gösterir.

H8: Finansal davranış aylık gelire göre farklılık gösterir.

H9: Finansal tutum öğrenim durumuna göre farklılık gösterir.

H10: Finansal davranış öğrenim durumuna göre farklılık gösterir.

H11: Finansal tutum iş tecrübesine göre farklılık gösterir.

H12: Finansal davranış iş tecrübesine göre farklılık gösterir.

H13: Finansal tutum ev sahipliğine göre farklılık gösterir.

H14: Finansal davranış ev sahipliğine göre farklılık gösterir.

H15: Finansal tutum araba sahipliğine göre farklılık gösterir.

H16: Finansal davranış araba sahipliğine göre farklılık gösterir.

H17: Finansal tutum bakmakla yükümlü olunan kişi sayısına göre farklılık gösterir.

H18: Finansal davranış bakmakla yükümlü olunan kişi sayısına göre farklılık gösterir.

ANAKÜTLE VE ÖRNEKLEM

Araştırma, “Bartın Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası’na kayıtlı muhasebeci ve mali müşavirler üzerinde gerçekleştirilmiştir. “Bartın Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası’na kayıtlı Aralık 2021 itibarıyla 102 muhasebe meslek mensubu bulunmaktadır. Bu kişilerin tamamına anket gönderilmiş 97 adet anket geri dönüşü sağlanmıştır. Geri dönüş sağlanan 6 anket formunun eksik veya hatalı doldurulduğu tespit edilmiş ve söz konusu anketler analiz dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla araştırmanın veri seti 91 anketten oluşturulmuştur.

KAPSAM SINIRLILIKLAR

Çalışma Bartın ilinde faaliyet gösteren Muhasebe Meslek Mensuplarını kapsamaktadır. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular, yalnızca bu çalışanlar için genellenebilmektedir. Buna ilave olarak araştırmada kullanılmakta olan veriler tek bir zaman diliminde toplanmıştır. Bir başka ifadeyle, araştırmanın verileri kesitsel veri biçimindedir. Bu çeşit veriler, araştırmada kullanılan değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin kesin olarak genellenmesine imkan vermemektedir.

1. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI

1.1.Muhasebenin Tanımı ve Fonksiyonları

Muhasebe; parayla ifade edilebilecek finansal olay ve işlemleri kaydeden, sınıflandıran, özetleyen ve sonuçları anlamlı raporlarla ilgili kişi, kurum, kuruluş, şirket yönetimi, ortak ve diğer ilgili taraflara ileten bir bilgi sistemidir (Akyüz, 2019: 3). Ayrıca muhasebe, şirketin faaliyetlerini beyanlar ve bildirimlerle kayıt altına alarak şirketin faaliyetlerine yasal bir zemin sağlayan bilim dalıdır. Muhasebede, şirketin varlıklarında ve kaynaklarında değişikliklere neden olan işlemlerle ilgili bilgileri belgelemek gerekir. Muhasebe süreci, belgenin düzenlenmesi ve yasal belgelerin hesap birimine ulaşması ile başlar (Bilen vd., 2016: 2).

Muhasebe meslek mensubu, kaliteli bilgileri zamanında takip etmeli ve muhasebenin yardımcı bilimlerini öğrenmelidir. Tecrübe profesyonellik getirir ve vergi mükellefi ile muhasebeci arasında bir sır saklama yükümlülüğü bulunmaktadır. Ancak hukuka aykırı olduğu durumlarda gizlilik ortadan kalkmaktadır (Kutlu, 2008: 76).

Kaydetme, sınıflandırma, özetleme, raporlama ve yorumlama muhasebenin temel işlevleridir. Bu işlevler aşağıda şu şekilde açıklanmıştır (Akyüz, 2019: 3).

Kaydetme: Mali işlemler ve belgeye dayalı olaylar, Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen süreler içinde yasal olarak oluşturulmuş defterlere düzgün bir şekilde kaydedilir. Muhasebeciler, yevmiye defterini muhasebenin, muhasebe işlevinin bir parçası olarak kullanır.

Sınıflandırma: Yevmiye defteri vasıtasıyla kaydedilen finansal işlemleri belirli sınıf ve gruplara dağıtarak sınıflandırma işlemidir. Birinci sınıf tüccarlar, defter-i kebiri kullanarak sınıflandırma sürecini yürütür.

Özetleme: Kaydedilen ve sınıflandırılan finansal işlemleri, grupları anlaşmadan haberdar etmek için belirli zaman aralıklarında anlamlı bir şekilde mali tablolara dönüştürülür. Bu muhasebe fonksiyonunun bir parçası olarak, şirketin ihtiyaçlarına bağlı olarak, kanunen hazırlanması zorunlu olan temel mali tabloların yanı sıra ek mali tablolar ve kanunen zorunlu olmayan çeşitli raporlar hazırlanmaktadır.

Raporlama: özetlenen sınıflandırılan ve kaydedilen her türlü işlem, mali tablolar kullanılarak sonuç aşamasına gelinmektedir. Geline bu sonuç aşaması ise “raporlama” olarak ifade edilmektedir.

Yorumlama: Finansal tablolarda ve raporlarda yer alan bilgilere çeşitli analitik teknikler uygulanarak ve elde edilen sonuçların muhasebe grupları ile ilişkili olarak değerlendirilerek bazı sayısal sonuçların elde edildiği işlemlerdir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanan ve 1994 yılında yürürlüğe giren “Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği” (Sıra No. 1) ile kurulan tablolar, “Tekdüzen Muhasebe Sistemi” (TDMS) ve Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) olarak ikiye ayrılmıştır. Finansal tablolar TMS’ye göre de 2’ye ayrılır. Bunlar; Genel amaçlı finansal tablolar ve özel amaçlı finansal tablolardır. TDMS’ye göre ise temel finansal tablolar ve ek finansal tablolardır. Bu bilgiler Tablo 1.1’de listelenmiştir (Atmaca, 2020: 5).

Tablo 1.1: Tek Düzen Muhasebe Sistemi ve Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Tablo Türleri

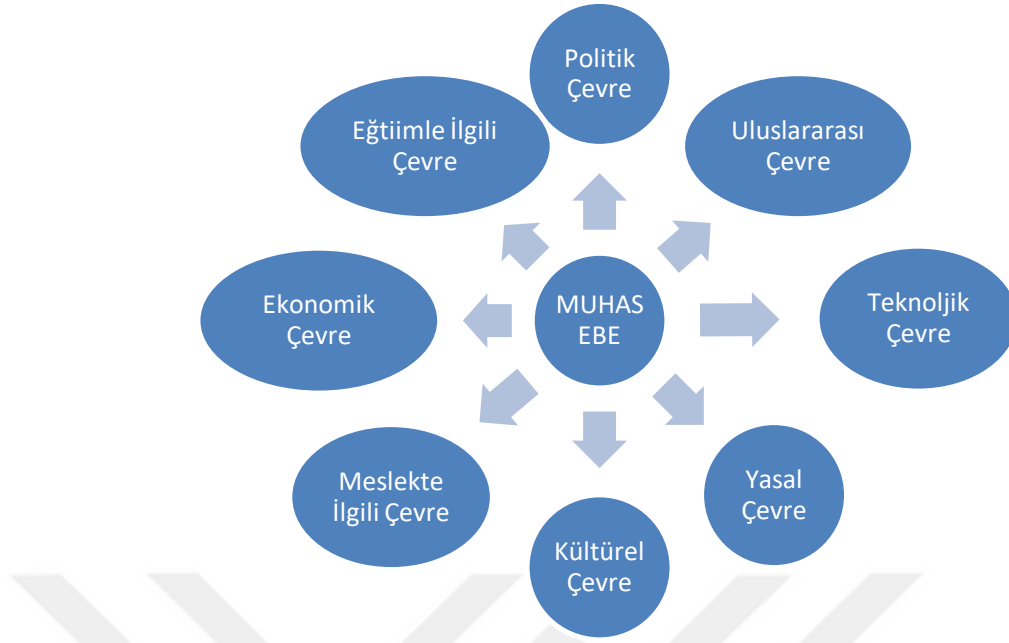
Tek Düzen Muhasebe Sistemi	Türkiye Muhasebe Standartları
Temel Finansal Tablolar	Genel Amaçlı Finansal Tablolar
Bilanço Gelir Tablosu	Dönem Sonu Finansal Durum Tablosu Kar/Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu Öz Kaynak Değişim Tablosu Nakit Akış Tablosu Açıklayıcı Bilgiler İçeren Dipnotlar Bir Önceki Dönemin Finansal Durum Tablosu
Ek Finansal Tablolar	Özel Amaçlı Finansal Tablolar
Satışların Maliyeti Tablosu Kar Dağıtım Tablosu Öz Kaynaklar Değişimler Tablosu Fon Akım Tablosu Net Çalışma Sermayesi Değişim Tablosu Nakit Akış Tablosu	Satışların Maliyeti Tablosu Kar Dağıtım Tablosu Fon Akım Tablosu Net Çalışma Sermayesi Değişim Tablosu

Kaynak: Atmaca, P. (2020). Muhasebe Mesleğinin Bugünü ve Geleceği: Meslekte Uzmanlaşma, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.

1.2.Muhasebenin Etki Ettiği Alanlar

Muhasebenin etki ettiği alanları muhasebenin çevresi olarak isimlendirmek de mümkündür. Muhasebenin etki ettiği alanlar bu bölümde ticari, devlet, yasa ve teknoloji olarak ele alınmıştır.

Aşağıdaki şekilde muhasebenin etkileşimde olduğu çevrelere yer verilmiştir.

Şekil 1.1 Muhasebe ve Çevresi

Kaynak: Aygün, D. ve Sürmen, Y. (2013). Muhasebe Çevresi ve Çevrenin Muhasebeye Etkisi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 4(7), 347.

1.2.1.Devlet ile İlgili Alanlar

Şirketlerin varlığı bir ülkenin ekonomik bütünlüğü için çok önemlidir. Şirketler ürettikleri mal ve hizmetlerle toplumun gelişmesine yardımcı olur. Bazı sektörlerde ara sıra meydana gelen krizler, toplumun büyük bir bölümünü olumsuz etkiler. Ülkede faaliyet gösteren şirketlerin ortağı olmak veya ortaklıktan ayrılmak için toplumun bir kısmı sürekli olarak muhasebenin bilgilerine ve verilerine ihtiyaç duyar. Bu bilgileri sürekli izler ve bu verilere göre hareket ederler (Ulağ, 2019: 8).

Devletlerin vergi idaresinin vergi toplama çalışmalarında kullandığı temel kaynak muhasebe verileridir. Devletlerin vergi düzenleyicileri ayrıca muhasebe verilerini dikkate alarak vergi denetimleri gerçekleştirir. Devlet planlama teşkilatı ve Türkiye İstatistik Kurumu tarafından ekonomi politikasını belirlemek için yürütülen çalışmada da muhasebe verileri dikkate alınmaktadır. Bu çalışmalardaki verilerin neredeyse tamamı muhasebe verilerini üreten şirketlerden gelmektedir (Ulağ, 2019: 8).

1.2.2.Yasa ile İlgili Alanlar

Yasal yapılar, muhasebe sistemlerinin ve uygulamalarının gelişimi için önemli çıkarımları kapsamaktadır. Farklı yasal dayanakları ve yasal kuralları olan ülkeler arasında muhasebe farklılıkları olabilse de, benzer hukuk sistemlerine ve kurallarına sahip ülkeler arasındaki mevcut muhasebe farklılıklarının görece daha az olduğu söylenebilir. Hukuk ortamından kaynaklanan en önemli faktörlerden biri de devlettir. Devlet, yasal sistem, gümrük ve vergi indirimleri ile ihracat seçenekleri gibi düzenleyici kuralları yardımıyla muhasebeyi yönetebilir, kısıtlayabilir ve formüle edebilir. Burada da bir ülkedeki zorunlu hukuk, ticaret hukuku, vergi hukuku, iş hukuku gibi çeşitli yasal düzenlemelerin muhasebeyi de etkilediği bir gerçektir (Aygün ve Sürmen, 2013: 376).

1.2.3.Teknoloji ile İlgili Alanlar

Sanayi devrimi ve büyük ölçüde de II. Dünya Savaşı ardından hızlanan teknolojik değişimler, muhasebe sistemleri ve uygulamaları üzerinde etkili olmuştur. Teknolojik ortamdaki değişikliklerin muhasebeye etkilerinden bazılarını, bilgisayar ortamında defter tutma uygulamaları, elektronik beyanname kullanımına geçiş vb. olarak saymak mümkündür (Aygün ve Sürmen, 2013: 376).

Teknoloji ilerledikçe, işin içindeki ve etrafındaki her şey değişmektedir. Bu gelişmeler ve değişiklikler muhasebe üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu etki muhasebe sistemlerinde, uygulamalarında, eğitimde hissedilmekte ve bu tür bilgilere güven, muhasebenin tüm alanlarında bilgisayarlı bilginin önemi ile artmaktadır. Bu noktada dünyanın teknolojik gelişmelerinin bugüne uymadığı ve bugünün teknolojik gelişmelerinin de yarına uymayacağı söylenebilir (Aygün ve Sürmen, 2013: 377).

1.3.Muhasebe Mesleğinin Tanımı

Dünya’da tanımlanan mesleklerden biri olan muhasebenin tarihsel gelişimi ve yasallaşması son zamanlarda gün yüzüne çıkmış olsa da muhasebenin tarihi çok eskilere dayanmaktadır (Uçma, 2011: 118). İtalya’da yüzyıllar öncesinde gelişmeye başlayan muhasebe, uzun süre defter tutmanın ötesine geçemedi. Şirketlerde muhasebe kavramının rolü, bilgi yöntemlerinin muhasebe düzenlemelerinin önündeki

muhasebeleştirme engelini en aza indirmesiyle değişmiştir. Günümüzde muhasebe bölümleri yönetim fonksiyonlarının planlanması, iş ihtiyaçlarına yönelik çözümlerin oluşturulması, sisteme girilen verilerin sonuçlarından elde edilen bilgilerin analiz edilmesi, yorumlanması ve kullanılması sorumluluğunu üstlenmiştir (Terzi, 2010: 33).

Muhasebe mesleği, ekonomik, teknolojik, sosyal değişim ve gelişmelere açık olması ile mesleki ilke ve standartların esnek olduğu durumlarda mesleki muhakeme niteliği taşıması nedeniyle önemli bir meslek olarak kabul edilmektedir. Ayrıca muhasebenin temel kavramları arasında yer alan sosyal sorumluluk, tam açıklama, belgelendirme ve tarafsızlık kavramları, mesleğin sosyal sorumluluğunu ve toplum hizmetini açıkça ortaya koymakta, meslek olarak nitelendirilen özelliklere sahip olduğunu göstermektedir (Bayraktar, 2015: 26).

Meslekler için gereken eğitime ve kalitesine göre yetkinlik, temelli meslekler ve uzmanlık meslekleri olarak ikiye ayrılabilir. Bu sınıflandırmada muhasebe mesleği gerek nitelikler gerekse gerekli eğitim açısından uzmanlık mesleklerine ayrılmıştır (Yayla ve Cengiz, 2005: 149). "Bir ülkenin ekonomik bütünlüğünü oluşturan tüm özel ve kamu sektörü kuruluşlarının muhasebe işlemlerini tarafsız, doğru ve zamanında yapan profesyonellerin yürürlükteki kanun, ilke, kural ve standartlara uygun olarak sürekli edindiği iş veya meslek belirli bir yerde ve kendi sorumluluğu altında güvenilir bir şekilde gerçekleştirir" olarak tanımlanır (Yıldız, 2010: 157).

1.4.Muhasebe Mesleğinin Önemi

Muhasebe mesleği işletmeler ve toplumlar için önem arz etmektedir. Muhasebe mesleği, işletmelerdeki bilgi akış ve bilgi sistemleri ile ilgili bilgi sağlar. Toplum açısından değerlendirildiğinde ise bu mesleğin toplum için sağladığı avantajlar ön plana çıkmaktadır (Taysı, 2012: 12).

1.4.1.İşletme Açısından Önemi

İşletmeler insanların ihtiyaçları karşılayabilmek için hizmet ve mal üreten organizasyonlardır. Bu aşamada şirketlerin sermayeye ve sermayenin para cinsinden değerini ortaya koyan bir bilançoya gereksinimleri bulunmaktadır. İşletmenin kurulmasından sonra üretim, pazarlama ve satın alma gibi faaliyetlerin üzerinde

parasal bir değerleme ve kontrol sistemi gerekmektedir. Bu işlemlerin tamamı genel muhasebe bilgi sisteminde gerçekleştirilmektedir.

İşletmelerin günümüz koşullarında sorumlu olduğu dinamik, sosyal ve ekonomik bir ortamda muhasebe, ilgili kişilerin gelecek planlarına yardımcı olma, onlar hakkında yorum yapma, faaliyetleri ve sistem izleme imkanı sunan bir yönetsel araç düzeyine ulaşmıştır (Peker, 1988: 3).

Teknolojik ve ekonomik alandaki gelişmeler, şirketlere daha geniş pazarlarda iş imkanı sunarak onları daha güçlü firmalarla rekabet etmeye zorlayabilir. Bu yeni şartlar, şirketleri kurumsallaşmaya ve büyümeye zorlamaktadır. Böylelikle şirketlerde planlama, yürütme ve kontrol fonksiyonları genişlemektedir (Terzi, 2010: 13).

Bir işletme ne kadar mükemmel ve modern organize edilmiş olursa olsun, muhasebeci ve muhasebe için gerekli araçlar olmadan çalışamaz ve gelişemez. Diğer bir ifadeyle şirketlerin varlığı ve gelişiminde muhasebeci önem arz etmektedir (Ertaş, 2002: 119).

1.4.2. Toplum Açısından Önemi

Muhasebe mesleği genel anlamda bir firma tarafından yapılan işlemlerle ilgili olmakla birlikte hem doğrudan hem de dolaylı olarak toplum için de son derece önemli bir meslektir. Toplumun temel taşlarından birini oluşturan muhasebeciler, işletmelerin verimli çalışabilmesine yapmış oldukları katkılarla dolaylı da olsa ekonomik sistemin işleyişinde ve toplumun gelişmesinde önemli bir role sahiptir. Muhasebe mesleği finans sektöründe toplum için önemli hale gelmiştir. Devletlerin ana gelir kaynağı olan vergilerin hesaplanmasında ve ödenmesinde sağlıklı bir sürecin işletilmesi ilk aşama olarak görev yapan muhasebecinin sorumluluğundadır.

Yargı sistemi, mali kontroller ve vergi kanunları, ne kadar iyi işlerse işlesin ilk aşamada nicelik ve nitelik olarak yeterli düzeyde çalışanın olmadığı bir toplumda iyi çalışmanın ve vergi gelirlerini artırmanın hiçbir yolu yoktur. İşleyen bir yapısı olmayan ve vergi geliri düşük ve mali sistemi düzgün işlemeyen bir devletin sosyal ve ekonomik yükümlülüklerini gerçekleştirebilmesi imkânsız hale gelmektedir (Kurtcebe, 2008: 27). Bu anlamda vergi gelirlerini artıran, toplumun ekonomik ve mali

yapısını doğrudan etkileyen ve ekonomik kalkınmayı sağlayan mesleklerin belki de en önemlisi muhasebe mesleğidir (Ertaş, 2002: 120).

1.5.Muhasebe Mesleğinin Fonksiyonları

Muhasebecilerin kendilerinden beklenenleri gerçekleştirebilmeleri için belirli görevleri vardır. Bu görevler “muhasebenin fonksiyonları” olarak ifade edilmektedir. Muhasebe mesleğinin işletme bünyesinde üç fonksiyonu yer almaktadır. Bunlar; muhasebe (finansal işlemleri kayıt), karar destek ve denetim sistemine ilişkin fonksiyonlardır (Ayboğa 2001: 35).

1.5.1.Muhasebe Sistem Fonksiyonu

Ticari faaliyetlerde doğası gereği, mal ve hizmetler parasal olarak karşılık bulur. Bu tip değişimlerin pek çok sonuç ve etkileri bulunmaktadır. Ticari faaliyetlerin doğru bir şekilde değerlendirilebilmesi için olayların izlenmesi, belgelenmesi ve temel muhasebe işlevlerinin yerine getirilmesi gerekir.

Muhasebede finansal işlemlerin belirlenmesi, ölçülmesi ve kayıt altına alınması gibi işlevleri yerine getirmekle beraber bunların çok daha ötesinde bilgilerin sınıflandırılması, özetlenmesi ve raporlanmasını sağlayarak verilerin ilgili taraflara aktarılması işlevine de sahiptir. Bu fonksiyonlar aşağıda yer almaktadır (Kutlu, 2008: 53);

Kayıt Fonksiyonu: Finansal işlemlerin muhasebe defterlerine belge bazlı muhasebe uygulamalarına göre kaydedilmesi aşamasıdır. Muhasebenin en önemli ve ilk işlevidir. Muhasebe sisteminde kayıtlar doğru ve düzgün tutulmazsa diğer işlevler anlamsızdır. Yapılan her işlem öncelikle muhasebe sistemine kaydedilmelidir. Bu kayıtlar da belgelere dayanmalıdır. Muhasebede iki tür kayıt vardır. Bunlar tek taraflı kayıt ve çift taraflı kayıttır. Günlük defter (yevmiye) verilerin çift taraflı kayıt sisteminde kaydedildiği defterdir.

Sınıflandırma Fonksiyonu: Kaydedilen veriler belirli zamanlarda toplanır ve özelliklerine göre sınıflandırılır. Bu sayede farklı gruplardaki farklı özellik ve gruplardaki işlemler karıştırılmadan incelenebilir. Büyük defterlerde sınıflandırma işlemleri muhasebe kurallarına uygun olarak gerçekleştirilir.

Özetleme Fonksiyonu: Yazılı, farklılaştırılmış ve hesaplanmış işlemlerin, mali tabloların ve raporların oluşturulmasını içerir (Cemalcılar vd., 2003: 9). Sınıflandırılmış işlemler, daha net sonuçlar elde etmek ve kayıt kontrolleri sağlamak için belirli zaman dilimlerinde derlenir. Dönem sonunda firmalar birçok işlem yapmaktadır. Farklı özelliklere sahip işlemleri kontrol etmek uzun zaman alacağından, kullanıcıların işlemleri aynı özelliklerle gruplaması daha avantajlıdır.

Raporlama Fonksiyonu: Yıllık mali tablolarda sınıflandırılan, kaydedilen ve son olarak özetlenen işlemler bu aşamada tamamlanır. Söz konusu süreç raporlama sürecidir. Raporlama, muhasebenin son aşaması ve aynı zamanda yorum aşamasıdır. Muhasebenin en önemli işlevlerinden biridir. Oluşturulan raporlarda şirket hakkında bilgiler verilir, şirketle ilgili herhangi bir bulgu bulunursa açıklanır ve yorum yapılır. Şirketler raporlarla bir yol haritası çizer ve daha iyi kararlar alır. Raporlama aşamasında muhasebe tabloları kullanılır. Bilanço ve gelir tablosu bu tabloların en önemlileri arasındadır.

1.5.2.Karar ve Destek Sistem Fonksiyonu

Muhasebe mesleği, karar destek sistemi işlevinde, ürettiği bilgilerle yönetime ve karar almada üçüncü kişilere destek olur (Ayboğa 2001: 36).

İyi bir muhasebe sisteminin katkıları, kalitede bir artış, ürün / hizmet maliyetlerinde azalma, üretkenlikte artış ve bilgi alışverişi olarak gösterilebilir. Muhasebe bilgilerinin etkilediği en temel alan karar vermedir. İşletme yöneticisinin muhasebe bilgi sistemi sonuçlarından yararlanmaları ve satılacak malların miktar, satış süreleri ve fiyatlarının belirlenmesi, üretilecek ürünlerin miktar ve üretim sürelerinin belirlenmesi, hangi alanlarda yapılacağının belirlenmesi gibi kararlar vermeleri son derece önemlidir. Ayrıca buna göre şirketin yeni yatırımlar ve kar planlaması yapılacaktır (Mizrahi, 2011: 311).

Muhasebe bilgileri belirli bir amaç için kullanıldığından, bu bilgileri kimin kullandığını sınıflandırmak, muhasebenin kullanıcı tercihleri ve karar verme üzerindeki etkisinin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Muhasebe bilgilerine dayalı kararlar veren üç ana sınıf bulunmaktadır. Bunlardan birincisi hem finansal raporları hem de şirket içindeki faaliyetleri üreten muhasebe sistemi ile ilgili kararları alan “üst yönetim”; ikincisi ise yapılan faaliyetlerle ilgili karar veren fakat finansal raporların

nasıl hazırlanacağına dair karar vermeyenlerdir. Bu kişiler muhasebe bilgilerini değiştiremese de kararlarının sonuçları dolaylı olarak muhasebe sistemini etkileyebilir.

Üçüncü grup, şirket dışında olan ve kararları çevreyi ve şirketin faaliyetlerini etkileyen, ancak şirket ve şirketin faaliyetleri üzerinde doğrudan kontrolü olmayan kişilerdir (hissedarlar, alacaklılar, hükümetler vb.) (Kısakürek ve Pekcan, 2005: 110).

1.5.3.Denetim Sistem Fonksiyonu

Denetim sistemi ile ilgili olarak, muhasebe mesleği, faaliyet ve yönetim kontrolü açısından değerlendirilmiştir. Yönetim kontrolünde, muhasebe mesleği, yönetimin kaynakları etkin bir şekilde kullanması için bilgi yaratır. Faaliyet kontrolünde muhasebe mesleği, yönetimi muhasebe işlevlerinin etkin bir şekilde yürütüldüğüne ikna etmek için bilgi yaratır (Ayboğa, 2001: 36).

Mali tabloların denetimi ile mali denetim, mali tabloların ve temeldeki muhasebe belgelerinin denetlenmesini, raporlanmasını içerir. Mali denetim, bir şirketin mali tablolarının genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine veya şirketin yasal statüsünün gerektirdiği diğer herhangi bir muhasebe sistemine uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığını belirlemek için kayıtlar, belgeler ve diğer göstergeler temelinde yapılan çalışmaya dayanır ve özet denetim raporundaki sonuçları sistematik olarak inceler (Kaval, 2007: 10). Mali denetim ise genellikle denetime dayalı mali tablolar; bilanço, kar zarar hesabı, dağıtılmamış kar tablosu ve nakit akım tablolarına dayanır. Ayrıca, satışların maliyeti tablosu, bir yönetim fonksiyonu olarak nakit akışının iç denetim tablosu, kar-zarar hesabı ve özkaynak değişim tablosu, bilanço, dipnot ve eklerle kar ve zarar hesabı, temel bir mali tablo ve diğer ek mali tabloları oluşturur.

1.6.Muhasebe Mesleğinin Özellikleri

Muhasebe mesleğinin bazı önemli özellikleri bulunmaktadır. Muhasebe mesleği, makro açıdan ülke mikro açıdan işletmelerin ekonomik ve finansal yapılarının sağlıklı bir şekilde faaliyetlerini sürdürmesinde çok önemli görevlere sahiptir. Muhasebe mesleği hukuk, ekonomi, finans ve işletme gibi konularda bilgi sahibi olmayı gerektirir. Tecrübe gerektiren ve sorumluluğu çok fazla olan bir meslektir. Muhasebe mesleği entelektüel olmayı gerektirmektedir. Etik ve ahlaki

temelleri olan, sır saklamayı gerektiren karmaşık ve yorucu bir meslektir (Ulağ, 2019: 6).

Yeni ekonomi kavramının ortaya çıkmasına neden olan enformasyon ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, küreselleşme akımı gibi faktörler, muhasebede de değişimlere neden olmuştur. Artık, elle yazılan defterler ve tabloların yerini bilgisayarlar ve hazır programlar almıştır. Bu gelişmelerle beraber muhasebe, vergi hesaplamaya yarayan işlemler dizini olarak görülmekten çıkmış ve gerçek fonksiyonlarını icra eden bir meslek olmuştur ve her zaman önemi artan ve artacak bir meslek olacaktır (Kutlu, 2008: 77).

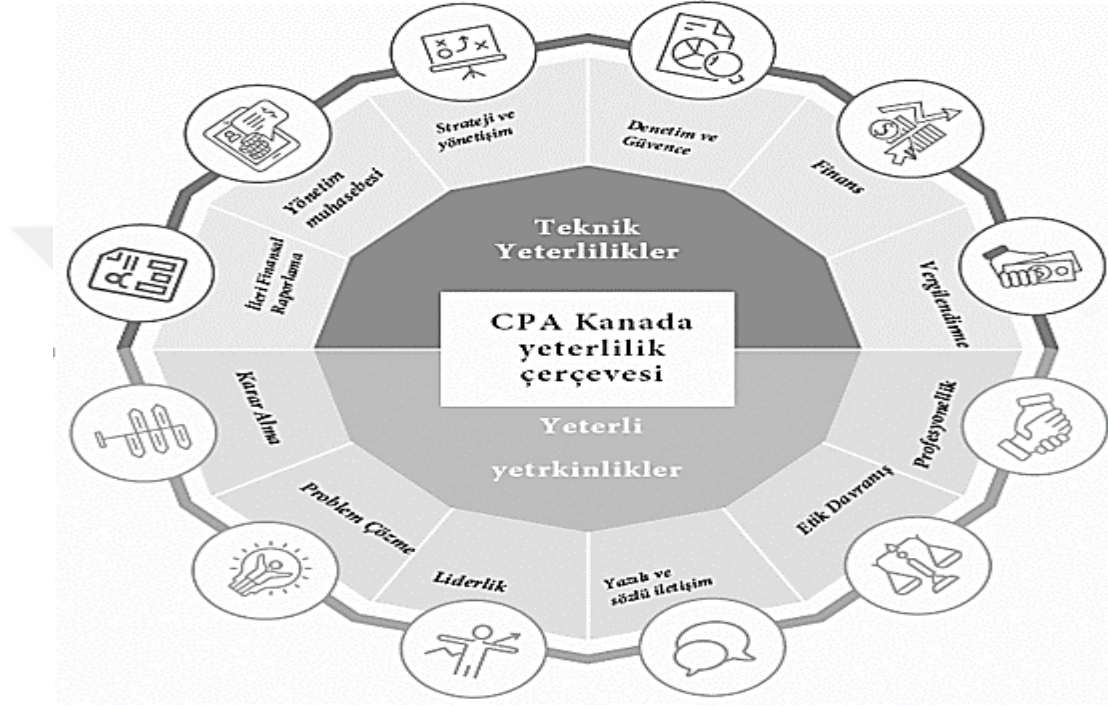
Muhasebe mesleği sayesinde elde edilen verilerin ve bu verilerin bilgiye dönüşme süreci sayesinde yöneticilere, finansörlere, yatırım yapmak isteyen kişilere ve devlet politikalarını belirleyen kurumlar düşüldüğünde muhasebe mesleğinin özelliği daha iyi anlaşılacaktır. Çünkü bilgi kullanıcılarının alacağı tüm kararlarda muhasebe bilgilerindeki en ufak bir hata olması devletler veya işletmeler için önemli ölçüde zararlara sebep olabilir (Atmaca, 2020: 34).

1.7.Muhasebe Mesleğinin Geleceği

Bir yandan muhasebe ve dünya finans piyasaları alanındaki işleyişini belirleyen kuralları düzenleyen kurumlar; diğer taraftan yapay zekâ ve dijitalleşme alanındaki gelişmeler, muhasebe mesleğinin sorumluluklarını artırmaktadır. Bu süreçler dâhilinde mesleğin geleceğinde ciddi değişim ve dönüşüme ihtiyaç duyulacaktır. Bu nedenle profesyonel muhasebe kuruluşları, vasıflı meslek mensuplarının gelecekteki eğitimlerini iyileştirmek için çalışma ve önlemlerin alınması gerektiği anlamına gelmektedir (Türker, 2018: 231).

Çalışmalar ve düzenlemeler yapmak için büyük küresel eğilimleri (mesleği etkileyen mega trendler, yapay zeka ve blok zinciri gibi) benimseyen, kripto para birimleri ve küreselleşme, sürdürülebilirlik, etik liderlik gibi yeniliklere karşı savunmasız olan muhasebe mesleği için yeni yeteneklerin ulaşılabilir olması gerekmektedir. Meslek kuruluşları tarafından yapılan derinlemesine araştırma ve çalışmalar sonucunda bu amaçla elde edilecek sonuçlar standart belirleyiciler, politika yapıcılar, düzenleyiciler bunu akademisyenler ve başta müşterileri olmak üzere

finansal bilgiye ihtiyaç duyan tüm paydaşlarla paylaşırsa, mesleğin geleceğini etkileyecek tartışmaları güçlendirecektir (Türker, 2018: 232). Muhasebe mesleğinin geleceği dijital dünyaya yönelmektedir. Dijital dünyada muhasebe mesleği yenilen yapılandırma çalışmaları hız kazanmıştır. Muhasebe mesleği yeniden yapılandırma konusunda Kanada’da hizmet veren ICAEW meslek örgütü aşağıdaki Şekil 1.2’de yeterlilik kavramları ve geleceğe ait tahminlere yer verilmiştir.

Şekil 1.2. Kanada Meslek Örgütünce Mesleğin Geleceği İçin Öngörülen Yeterlilik ve Yetkinlikler

Kaynak: Türker, M. (2018) Dijitalleşme Sürecinde Küresel Muhasebe Mesleğinin Yeniden Şekillenmesine Bakış. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 20(1), 202-235.

1.8.Muhasebe Mesleğinin Tarihi

Muhasebe tarihçilerinin birçoğu yazı ve sayıların icadını muhasebeyle ilişkilendirmiştir. İnsanların muhasebe ihtiyacı nedeniyle sayıların ve metinlerin doğduğu ve geliştiği iddia edilmektedir. Bu yaklaşım, yazının icadından önce de muhasebenin var olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak muhasebe faaliyetlerinin ilk olarak ne zaman, nerede, ne şekilde ve nasıl yapıldığına dair net bilgi bulunmamaktadır. Bu bağlamda muhasebe mesleğinin insanlık tarihi kadar eski olduğu kabul edilmektedir (Can, 2007: 95).

1.8.1.Dünyada Muhasebe Mesleğinin Gelişimi

Muhasebe mesleğinin tarihsel gelişimine yönelik birçok sınıflandırma yapılmıştır. Aşağıda iki bölüm halinde muhasebe mesleğinin tarihsel gelişimi anlatılmaya çalışılmıştır.

1.8.1.1. 17. 18. ve 19. Yüzyılda Muhasebenin Gelişimi

Çalışmalar neticesinde elde edilen bulgulara göre muhasebe alanındaki ilk çalışmalar İlhanlı devleti tarafından XIV. yüzyılda yazılan Risale-i Felekiye'dir. İlhanlı devletinin gelişmiş mali sistemi içerisinde yer alan "Risale-i Felekiye" kitabı, o dönemin ileri muhasebe sistemlerinden örnekler içermektedir. Muhasebe alanındaki diğer eserlerden birinin de İtalyanlar tarafından verildiği görülmüştür. İtalya'da çift yönlü muhasebe yöntemlerini kullanan yazarların o dönemin bilim adamları olduğu ve bu kişilerin muhasebe ile hiçbir ilgilerinin olmadığı görülmektedir. Örneğin; Yaklaşık bir asırdır eseri basılamayan ve Napoli'de kadılık yapan "Çotrugli", ilk hesap defterini 1458 yılında kaleme almıştır (Güvemli, 1994: 10).

Yaşadığı dönemin en önemli matematikçileri arasında yer alan rahip Paccoli, "Summe De Arittmetica" adlı eserinin otuz altı bölümden meydana gelen aritmetik bölümünü "Venedik Muhasebe Metodu" adını verdiği iki yönlü bir defter tutma yöntemiyle tamamlamıştır. Bu yöntemin iki yüz yıldan fazla bir süredir kullanıldığını da eserinde ifade etmiştir (Özgür, 1996: 15).

Muhasebe mesleğinin 18. yüzyılın sonlarına doğru uzmanlaşmış bir alan olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu mesleğin gelişimi 19. yüzyılda 19. yüzyıl boyunca İngiltere'de ekonomideki gelişmeler ve sanayi devrimi ile ortaya çıkan büyük şirketlerin ihtiyaç ve talepleri çerçevesinde olmuştur. Muhasebe meslek mensupları 1850'li yıllardan itibaren kendi aralarında örgütlenmeye başlamıştır. Bu kapsamda ilk örgütlenmeler İskoçya ve Fransa'da olurken, bu ülkeleri İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri takip etmiştir. Böylece tüm Batı ülkelerinde bir meslek örgütü varlığını sürdürmeye başlamıştır (Marşap, 1995: 27).

19. yüzyılda meydana gelen önemli ekonomik olaylar muhasebenin gelişimine katkı sağlamış, kayıt tutma uygulaması bir muhasebe disiplinine çevrilmiştir. Muhasebe özellikle Amerika ve İngiltere'de ticaretin ve sanayinin hızlı büyümesinin sonucunda hızlı bir gelişim göstermiştir (Güvemli, 2011: 695).

1.8.1.2. 20. Yüzyıl ve Sonrasında Muhasebenin Gelişimi

19. yüzyılda ticarete birçok değişiklik yaşanmıştır. 1776'da yayımlanan Adam Smith'in "Ulusların Zenginliği" adlı kitabında geliştirdiği öğretiler ve fizyokratların Fransa'daki etkileri, serbest ticaretin kurulması ve ticaret tarifelerinin düşürülmesi konusunda tartışmalara yol açmıştır. 1930, bu sürecin bitişi olarak değerlendirilir. 1929 "Büyük Buhranı" olarak ifade edilen ekonomik bunalım, muhasebe prensiplerinin ve rapor zorunluluklarının yasallaşmasını sağlamıştır. 1929'da İngiltere'de kabul edilen "Şirketler Yasası", şirketlerin raporlama yükümlülüklerini daha kapsamlı hale getirdi (Özyürek, 2009: 53).

Bu süreçte sermaye ve kâr ayırımının önemi artmış, sanayileşme ve kendi kendini finanse etmenin gelişmesi sonucu üretim maliyetlerinin artması nedeniyle maliyet verilerine olan ihtiyaç daha da artmıştır. Sermaye şirketleri büyüdükçe, muhasebe teorisinin bazı ana fikirleri de tanıtıldı. Bu dönemde sermaye transferi önemli bir gelişme olmuş ve bunun bir sonucu olarak yatırımların farklı kişilere ya da başka ülkelere devredilmesi muhasebe sisteminin gelişmesinde önemli rol üstlenmiştir.

1.8.2. Türkiye’de Muhasebe Mesleğinin Gelişimi

Muhasebe mesleğinin Türkiye'deki gelişimini iki dönem halinde incelemek doğru olacaktır. Muhasebe mesleğinin Türkiye'de bir meslek olarak benimsenmesi çok karmaşık süreçlerin sonucu olmuştur. Bu çalışmada bu süreçler, 6698 sayılı Kanunun kabulünden önceki bir meslek kuruluşunun çabalarıyla ilişkilendirilen dönem olarak tanımlanmıştır.

1.8.2.1. İlk Türk Devletlerinde Muhasebe Mesleği

Muhasebe uygulamasının net olarak hangi dönemde ortaya çıktığı belirtilmemekle birlikte, Türklerin muhasebe ile ilişkisinin bazı tarihi belgelere dayanarak yüzlerce yıl önce başladığı ileri sürülmektedir. Muhasebe sistemine ilişkin bugüne kadar ulaşılmış olan ilk belgeler Göktürk devletine aittir. Daha sonraki dönemde Karahanlı devletinde de muhasebeye yönelik belgelere rastlanmaktadır (Orhan, 2017: 23).

1.8.2.2. Osmanlı Devleti’nde Muhasebe Mesleği

1839 yılında Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesiyle birlikte her konuda olduğu gibi muhasebede de birçok değişiklik meydana gelmiştir. Ancak Tanzimat Fermanı'nın yayımlanmasından bu yana muhasebe alanında iki önemli gelişme yaşanmıştır. Bunlardan ilki, 1850 yılında kabul edilen ve 1807 tarihli “Fransız Ticaret Kanunu”nun bir çevirisi olan “Kanunname-i Tijaret”dir (Özçelik, 2017: 397). Osmanlı İmparatorluğu'ndan bu güne kadar muhasebede kullanılan merdiven yöntemi temelde bir devlet muhasebesi sistemi olduğundan, tacir ile ilgili olarak getirilen yeni yasal düzenlemeler Osmanlıda muhasebenin anlamında büyük bir değişiklik yapmıştır. İkincisi ise Türk yükseköğretim kurumlarında ticari eğitime başlayan ilk eğitim kurumu olarak kabul edilen “Hamîdiye Ticâret Mekteb-i Âlîsi”nin (Yüksek Ticaret Mektebi) 1883 yılında açılmasıdır. Bu okulu açmak istemelerinin nedeni, Müslümanların ticareti iyi bilmedikleri için ticaret yapamamaları ve ayrıca komisyon yoluyla ticaret yaptıkları için zarara uğramalarıdır. Okulun bir diğer amacı da özel sektöre uzman, yönetici ve girişimci yetiştirmektir (Karataşer, 2017: 432).

1.8.2.3. Cumhuriyet Döneminde Muhasebe Mesleği

Atatürk'ün milli mücadeleyi başlattığı yıllarda “Türkiye Milli İthalat ve İhracat Anonim Şirketi” (TEMAVAŞ) adında bir şirket kurulmuştur. Bu köklü şirketin özelliği, sermayesinin o dönemin tüm memurlarından alınan paralardan oluşması ve büyük miktarlarda ihracat ve ithalat yapabilme yeteneğine sahip olmasıdır. Fakat şirket kurullarını gerektiği ölçüde geliştirememiş ve 1938'de denetlenememesi nedeniyle iflasını ilan etmiştir. Türkiye'deki halka açık ilk şirket olan bu kurumun iflas etmesi, muhasebe ve denetim kavramlarının önemini ortaya çıkarmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında, 1925'te ondalığın kaldırılmasından sonra, muhasebecilere, gelir vergisi tahsil etmek amacıyla 1926'dan 1934'e kadar ülkenin çeşitli bölgelerinde faaliyet gösteren vergi mükelleflerini kontrol ve kontrol etme hakkı verildi. devlet, mesleğin önemi ortaya çıkmaya başlamıştır (Durer vd., 2009: 67).

Yerleşik iktisadi kurumların her zaman devletin bir parçası olması ve dolayısıyla muhasebecilerin devlete ait işletmelerde çalışması ve bu dönemlerde muhasebe bilgisine yeterli düzeyde sahip muhasebecilerin az oluşu nedeniyle meslek alanında örgütlenmeler olmamıştır.

Yeni kurulan Cumhuriyet, 1926 ve 1930'lar arasında önemli yasal düzenlemelere imza atmış ve kapsamlı reformlar gerçekleştirmiştir. Bu süreçte kamu iktisadi teşekkülleri dışında özel teşebbüslerin sayısının da artmaya başlamasıyla birlikte beyannameye dayalı yeni bir vergilendirme anlayışı, muhasebe anlayışı ve muhasebe mesleği gelişmeye başlamış, muhasebeye olan ihtiyaç artmıştır. Bu alanda kültür artmaya başladı (Utku ve Kurtcebe, 2019: 9).

1932 yılında Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan “Muhasebeciler Yasası” ile muhasebe mesleğinin yasal düzenlemesine yönelik ilk çalışmalar yapılmıştır. Bu yasa, devlet tarafında o yıllarda tahsil edilmek istenen işlem vergisini kontrol etmesi istenen kişilere bu unvanı vermek için hazırlanmıştı. İkinci bir meslek denemesi, 1938'de Ticaret Bakanlığı'nın aynı adla Baro Yasası'nın çıkarılması sürecinde muhasebeciler için bir yasa tasarısı hazırlamasıyla devam etti. Bu kanun taslağı, muhasebecilerin hukuki işlemlerde temsil edilmesini öngörmüşse de kanun taslağına yapılan hukuki müdahale sonucunda kabul edilememiştir (Utku ve Kurtcebe, 2019: 10).

Üçüncü denemede devam eden mesleğe kanun ve düzen getirme çabaları ancak dokuzuncu denemede tamamlandı. 1932 yılında üst üste sekiz kez yapılan muhasebe mesleğini yasallaştırma girişimleri, dokuzuncu ve son denemede yapılmıştır (Güvemli, 2011: 130).

1960'lardan 2000'lere kadar Türkiye'de muhasebe alanında bazı değişiklikler oldu. Önemli gelişmelerden bazıları şöyledir (Dinç ve Atasel, 2016: 271):

- 1964'te 440 sayılı “Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve İştirakleri Kanunu” kabul edilmiştir. Bahsi geçen yasa kapsamında oluşturulan “İktisadi Devlet Teşebbüslerinin Yeniden Düzenlenmesi Komisyonu”, büyük oranda ABD muhasebe tarzına ve uygulamasına dayanmaktadır ve bazen “Fransız Ortak Hesap Planı”nın bir neticesi olarak ifade edilen “Tekdüzen Muhasebe Sistemi”ni önermektedir.
- 1971 yılında “birleşik muhasebe sistemi” hazırlanmıştır. “Birleşik Muhasebe Sistemini Uygulama Komisyonu” tarafından hazırlanan bu sistem, 01.01.1972 tarih ve 7/2767 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile belirlenen kamu iktisadi teşebbüslerinde (DİK) uygulanmaya başlamıştır.

- 1981 yılında Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi işletmeleri kapsayan ve Türkiye'nin ilk özel sektör muhasebe çalışması olan “Standart Hesap Planı”, “Sermaye Piyasası Kurulu” tarafından yayımlanmıştır.
- 1986 yılında “Bankalar Birleştirilmiş Hesap Planı” Bankalar Birliği tarafından hazırlanarak yürürlüğe girmiştir.
- 1987 sonrasında yapılan AB için tam üyelik başvurusu, AB kurallarını etkilemiş ve yakın zamanda Uluslararası Muhasebe Standartlarını benimsemiştir.
- 1989 yılında yürürlüğe giren “3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu”, Türkiye'de muhasebe pratiğinin gelişimi açısından çok önemli bir gelişmedir.
- 1992 yılında Hazine ve Maliye Bakanlığı, 01.01.1994 tarihinden itibaren uygulanması zorunlu olan 1 seri numaralı Muhasebe Sisteminin (MSGTS) Uygulanmasına İlişkin Genel Tebliğ yayımlanmıştır.
- 1994 yılında Sigorta Denetleme Kurulu (ICB) tarafından sigorta sektörü için Birleşik Muhasebe Planı yayınlanmıştır.
- 1994 yılında “Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu” (TMÜDESK) kurulmuştur.
- 1999 yılında “Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu” (TMSK) kurulmuştur.
- 2011 yılında “Muhasebe ve Denetim Standartları Kamu Gözetimi” (KGK) kurulmuştur.
- 2011 yılında “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu” yürürlüğe girmiştir. Bu kanun uyarınca, sermaye şirketlerinin tamamının “Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Enstitüsü” (KGK) tarafından yayımlanan “Türkiye Muhasebe Standartları”na uymaları bir zorunluluk haline getirilmiştir.

Son yıllarda muhasebe alanında değişiklikler olmuştur. Muhasebe sektörünün devletler için önemli bir sektör olması nedeniyle, yenilikler ve güncellemeler nedeniyle bu sektörün ihtiyaçlarını karşılamak için düzenli aralıklarla kanunlarda değişiklikler yapmıştır.

1.9.Muhasebe Meslek Mensubu

Muhasebe meslek mensubunun görev tanımında; Bir profesyonelin şartlarından biri, işletmeler, sivil toplum kuruluşları, dernekler ve devlet kurumları gibi ilgili departmanların muhasebe kayıtlarını tutmanın yanı sıra, muhasebe kayıtlarını tutarken yasaların öngördüğü prosedürlere uymaktır (Özkol, vd., 2005: 111).

1.9.1.Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik

Yeminli Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışmaları Hakkında Kanun'un 2. maddesinde yer alan muhasebe mesleğine ilişkin detaylı bilgiler aşağıda yer almaktadır:

- Muhasebe mevzuatları gereğince muhasebe ile ilgili defterlerin takibini yapmak, bilanço, gelir tablosu ve beyanname düzenleme işlemlerini yapmak,
- Muhasebe işlemlerinin sorunsuz devam edebilmesi için aktif çalışan muhasebe sistemi kurmak ve işletmenin finans, mali mevzuat vb. işlemlerini düzenlemek ve danışmanlığını yapmak,
- Üst kısımda belirtilen işlemleri yaparken her işlemi bir belgeyle kanıtlamak, gerektiğinde yapılan, işlem denetlemelerini yapmak, oluşturulan mali tabloları yorumlamak ve rapor düzenlemek,
- Bilirkişilik ve benzeri işleri düzenlemek ve yapmak

3568 sayılı kanun kapsamında 2. Madde A bendine göre yukarıda açıklanan maddeler neticesinde; “Bir çalışma yerine ait olmadan bu işi icra edenlere serbest muhasebeci mali müşavir” denir (SMMM ve YMM Kanunu, 1989).

1.9.2.Yeminli Mali Müşavir

YMM'nin çalışma alanları “Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir Çalışma Alanları Hakkında Yönetmelik”in 12. maddesi uyarınca şu şekildedir

- Gerçek ve tüzel kişiliğe sahip işletmelerin mali tablolarının kanun hükümlerine, muhasebe standartlarına uygun olup olmadığına bakar, hesapların standartlar çerçevesinde tutulup tutulmadığı incelemesini yapar ve tasdikler,

- Yeminli mali müşavirler tasdik işlemlerini yaparken tasdik ettikleri belgeleri esaslarına uygun olup olmadığına, kendi iş kolu çerçevesinde geçerliliği olup olmadığına ve Maliye Bakanlığı'nın çıkartmış olduğu yönetmeliklere uygunluğunu inceler,
- Yeminli mali müşavirinin tasdik ettiği belgeler resmi belge hükmündedir. Resmi belge hükmünde olmasından dolayı belge doğruluğunun sorumluluğundadır,
- Resmi makamlarca uygun görülen çalışmaları ve ilgili mevzuat hükümlerinin kabul gördüğü çalışmaları yapmak,

3568 sayılı kanun kapsamında 2. Madde B bendine göre “YMM’ler defter tutmazlar, muhasebe çalışma bürosu açamazlar ve muhasebe çalışma bürolarına ortak olamazlar” (SMMM ve YMM Kanunu, 1989).

1.10. Muhasebe Meslek Mensuplarının Görevleri ve Sorumlulukları

Muhasebe meslek mensubunun sorumlulukları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Civelek ve Durukan, 1997: 131);

- Profesyonel bir kuruluşa karşı görevler; Bu, meslek temsilcisinin belli standartlar ve disiplinler içinde bilinçlenme görevinin yerine getirilmesidir.
- Topluma karşı sorumluluk; Mesleğin prestijini artırmak için toplumun güvenini kazanmak.
- Meslek temsilcisi en kaliteli ve güncel bilgiye sahiptir ve sorumlu olduğu kişilere karşı sorumludur; ahlaki ve etik kavramlardan vazgeçmeyin.
- Kanun ve yönetmeliklere uygun hareket ederken mükelleflerinize mali faydalar sağlayın.

1.11. Muhasebe Mesleği ile İlgili Kuruluşlar

Muhasebe mesleğine ilişkin Türkiye ve dünyada pek çok yerel, ulusal ve uluslararası kuruluş bulunmaktadır. Bunlardan öne çıkanları aşağıda incelenmiştir.

1.11.1. Türkiye'deki Kuruluşlar

Türkiye'de muhasebe sektörüyle ilgili yer alan başlıca kurum ve kuruluşlar aşağıda açıklanmaktadır.

1.11.1.1. Odalar

Kanunda; SMMM ve YMM odalarının ayrı ayrı kurulacağı belirtilmiştir. SMMM ve YMM odalarının kuruluş amaçlarına bakıldığında; 06/01/1986 tarihli ve 3568 sayılı “Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu”nda belirtilen esaslara göre meslek mensuplarının ihtiyaçlarını karşılamak ve mesleki faaliyetleri kolaylaştırarak bu mesleklerin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak şeklinde belirtilmiştir. Kanunda ayrıca meslek mensuplarının iş sahipleri ve birbirleriyle olan ilişkilerinde dürüstlüğü hâkim kılmanın esas olduğu,

meslek ahlakını ve disiplinini korumak amacıyla kurulduğu ve tüzel kişiliği mevcut kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olduğu ifade edilmektedir tanımlanmaktadır (Özulucan vd., 2010: 45).

1.11.1.2. Sermaye Piyasası Kurulu

Sermaye Piyasası Kurulu” (SPK), 1981 yılında “2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu” uyarınca kurulmuştur. SPK tarafından 2001 yılında çıkarılmış olan “Enflasyon Muhasebesi ve Finansal Raporlama Konsolidasyonu Tebliği”, muhasebe standartlarının Uluslararası Muhasebe Standartlarına uyumlaştırılması sürecinde çok önemli bir adımdır (Çelik, 2013: 62).

1.11.1.3. Kamu Gözetimi Kurumu

Özerk bir devlet tüzel kişiliği olarak Devlet Gözetim, “Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu” (KGK), 660 Sayılı KHK ile Türkiye’de Avrupa Birliği’nin bağımsız denetime ilişkin 8. Yönergesi’ne ve uluslararası standartlara uymaktadır. Denetim Standartları oluşturmak, bağımsız denetim uygulama birliğini sağlamak, bağımsız denetçileri ve bağımsız denetim kuruluşlarını yetkilendirmek ve faaliyetlerini denetlemek ve bağımsız denetim alanında kamu kontrolünü sağlamak amacıyla oluşturulmuştur (Karasu, 2014: 80).

KGK’nın misyonu, denetim raporlarının doğru ve bağımsız olarak hazırlanmasında, doğru, güvenilir ve karşılaştırılabilir finansal bilgilerin sağlanmasında yatırımcıların ve kamunun çıkarlarını korumaktır. Bu doğrultuda borsaya kote şirketler, bankalar ve sigorta şirketleri başta olmak üzere bazı büyük şirketlerin denetiminin incelenmesi amacına hizmet etmektedir (Demir, 2015: 350).

1.11.1.4. TÜRMOB

TÜRMOB, Türkiye’de faaliyet gösteren tüm SMMM ve YMM odalarının katılımıyla kurulmuş tüzel kişiliğe sahip bir meslek kuruluşudur. Kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamayan birliğin merkezi Ankara’dadır.

Birliğin görevleri 3568 Sayılı kanunun 29. Maddesinde belirtilmiştir. Bunlar; “Mesleğin geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapmak, meslek mensuplarının menfaatlerini, mesleki ahlak, düzen ve geleneklerini korumak, odaları ilgilendiren

konularda yetkili mercilere görüş bildirmek, odalar arasında çıkacak mesleki anlaşmazlıkları kesin olarak çözümlmek, uyulması zorunlu meslek kurallarını belirlemek, bu kanuna göre çıkarılacak yönetmelikleri hazırlamak, milli ve milletlerarası mesleki kuruluşlara üye olmak, milletlerarası mesleki toplantılara katılmak, Maliye Bakanlığınca verilecek görevleri yerine getirmek, kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak ve mesleki konularda resmi makamlarca istenen bilgi ve görüşleri vermek” şeklinde belirtilmiştir (SMMM ve YMM Kanunu, 1989).

1.11.1.5. TESMER

1993 yılında TÜRMOB tarafından hayata geçirilen “Temel Eğitim ve Staj Merkezi” (TESMER) muhasebe meslek mensupları ve muhasebe meslek mensubu adayları için eğitim hizmeti veren bir kurumdur. TESMER etğin öğrenilip öğretilmesi ve ailede başlayan etik eğitiminin ömür boyu sürmesi temel alınarak oluşturulmuş bir kurumdur. TÜRMOB Etik Eğitimi uygulaması teorik ve pratik eğitim süreçlerini kapsamaktadır.

Teorik eğitim süreci, profesyonel derneklerde uzaktan eğitim yöntemi ve uygulamalı eğitim sürecinin bir parçası olarak yüz yüze eğitim yöntemi kapsamında belirlenen platform üzerinden yürütölmektedir (TÜRMOB, 2021).

1.11.1.6. Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği

İlk olarak 1942 yılında “Eksper Muhasipler ve İşletme Organizatörleri Derneği” adı ile kurulmuş olan bu dernek 1967 yılında “Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği” (TMUD) adını almıştır (Güvemli vd., 2013: 32).

TMUD, muhasebe mesleğinin örgütlenmesinde ilk ciddi girişimdir. TMUD, 1957’den 1987’ye kadar düzenlenen muhasebe kongrelerinin tümünde düzenleyici konumda iken TÜRMOB’un kurulmasından sonra kongrelerin düzenlenmesine katkı sağlamaya devam etmiştir (Bilen, 2008: 63).

TMUD, muhasebe mesleğinin ulusal anlamda tanıtılması, uluslararası uygulamaların ölkemize uyarlanması, uluslararası çalışmalarda ölkemizin temsili konularında önemli ve değerli hizmetlerde bulunmuştur.

1.11.2.Dünyadaki Muhasebe Sektörüyle Alakalı Kuruluşlar

Dünyada yer alan muhasebe mesleğine ilişkin pek çok kurum bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda incelenmektedir.

1.11.2.1. Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC)

Muhasebe alanında faaliyet gösteren küresel bir organizasyon olan IFAC Dünya çapında muhasebeciler tarafından kalite uygulamalarını teşvik ederek kamu yararını korumak için 135 ülke ve yargı bölgesinde, 180 üye ve ortak kuruluştan meydana gelmektedir. IFAC özel sektör, kamu ve akademik alanda olmak üzere üç milyondan fazla muhasebe meslek mensubunun temsilcisi konumundadır (IFAC, 2021). Türkiye’de TÜRMOB ve TMUD (Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği) da IFAC üyesidirler (Sayım ve Usman, 2015: 100). IFAC'ın misyonu, küresel muhasebe mesleğini güçlendirmek ve güçlü bir uluslararası ekonominin gelişmesine kamu yararını dikkate alarak katkıda bulunmaktır. IFAC, uluslararası mesleğin ana sözcüsüdür ve kamuoyunu ilgilendiren çok çeşitli konularda söz sahibidir. Bu güç, uluslararası muhasebe mesleğine ilgi duyan veya bu mesleğe güvenen bir dizi kuruluşla ilişkiler yoluyla elde edilmiştir (Altuk, 2006: 38).

Uluslararası Muhasebeciler Federasyonunun mesleki etik konusundaki çalışmaları 1990 yılında oluşmaya başlamıştır. 1992 yılında oluşturulan eğitim komitesinin liderliğinde, "Denetçiler için mesleki etik: eğitim için mücadele ve uygulanabilir uygulama" yönetmeliği yayınlanmıştır. 1998'de IFAC, “Muhasebe Mesleği için Mesleki Etik Kurallar” yayınladı. Bu yayındaki amaç, etik davranışı detaylı bir şekilde açıklayarak muhasebe meslek mensuplarına rehberlik etmektir (Sayım ve Usman 2015: 249).

2002’de IFAC, muhasebe meslek mensuplarına yönelik etik eğitiminde dikkate alınması gereken konular hakkında bir kılavuz yayımlamıştır. Bu kılavuza göre kursiyerler, eğitimcilerin ve denetçilerin etiğe verdikleri ağırlık ile mesleğin ve eğitimcilerin ona verdiği önem düzeyini dikkate alarak değerlendireceklerdir. Mesleki etik konusu, gelecekteki muhasebeciler için önemli olduğundan tamamen ayrı bir konu olarak görülmelidir. Etik öğretimi herhangi bir programın yaklaşımı, kendi ilgi alanlarını ve hedeflerini yansıtacak olsa da başlangıç kapsamının aşağıdaki gibi olması tavsiye olunmuştur (Subaşı ve Fidan, 2015: 48):

- Etiğin taşınması,
- Etik dışı tutum ve davranışın şahıs, meslek ve kamu için olası sonuçları,
- Etik kavramının doğası, felsefesi ile mesleki uygulamalar arasındaki farklılıklar,
- Etik ve kanun ilişkisi,
- Kamusal talepler ile görev ve bağımsızlık kavramları,
- Muhasebe meslek mensubu ile etik ve bunlar arasındaki çıkar çatışmaları.

IFAC'ın kendisine üye olan kurumlardan talep ettiği görevler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır (TÜRMOB, 2014: 6):

- IFAC etik kurallarına sürekli uyumu sağlamak için süreçler geliştirmek ve korumak.
- Kalite güvence sistemine sahip olmak.
- Kamu sektörü için uluslararası muhasebe standartlarına uygunluğun sağlanması.
- Soruşturma ve disiplin konularının uygulanmasına ve bunların sürekli olarak geliştirilerek sürdürülmesine uygunluğun sağlanması.
- Uluslararası eğitim standartlarına uygunluğun sağlanması.
- Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uygunluğun sağlanması.
- Uluslararası kontrol ve denetim standartlarına uygunluğun sağlanması.

Yukarıda bahsedilen görevleri IFAC'a üye olmayı isteyen kurumların yerine getirmesi gerekmektedir. IFAC uluslararası bir kurum olmasından dolayı istenilen şartlar uluslararası standartları barındırmaktadır.

1.11.2.2. Avrupa Muhasebeciler Federasyonu (FEE)

Avrupa'daki muhasebe mesleğinin temsili kuruluşu, 1987 yılında çalışmalarına başlayan “Avrupa Muhasebeciler Birliği (Fédération des Experts Comptables Européens-FEE)”dir. FEE üyeleri, 33 ülkede yerleşik 45 profesyonel muhasebe kuruluşu ile büyük bir organizasyondur. FEE üye kuruluşları 28 AB üye ülkesinde temsil edilmektedir. FEE üyesi kuruluşlar, Avrupa'da 700.000'den fazla muhasebe profesyoneli temsil etmektedir (Akdoğan, 2003: 62).

Bu muhasebe profesyonellerinin yaklaşık olarak yarısı kendi hesabına çalışırken, geri kalan yarısı ise sanayi, ticaret, kamu ve eğitim gibi pek çok farklı iş kolunda görev almaktadır. TÜRMOB, Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde FEE ile çalışmaktadır (Sayım ve Usman, 2015: 249).

1.11.2.3. Amerikan Kamu Muhasebecileri Enstitüsü (AICPA)

Muhasebe etiği genellikle denetim ve sigortacılık gibi derslerde öğretilir. Ama belki de kapsamı AICPA Mesleki Davranış Kuralları ile sınırlıdır. Eğitim Kurulu, muhasebe açısından oldukça önemli olan bu konuda bölüm personelinin yararlanabilmesi için etik kaynakları düzenler. Bu materyaller, videolar, web siteleri, çeşitli bağlantılar ve seçilen konuşmalarla birlikte sunulan elektronik kaynakları içerir (Altuk, 2006: 41).

IFAC bünyesindeki Profesyonel Etik Yönlendirme Komitesi, AAA üyelerinin bağlı kalacağı etik standartları belirlemek için 1906 yılında kurulan Etik Komitenin varisidir. Profesyonel Etik Yönlendirme Komitesi, AICPA Davranış Kurallarını açıklamak ve uygulamaktan sorumlu, AICPA'nın üst düzey bir metot komitesidir. AICPA, kanun çerçevesinde, komite üyeleriyle ilgili disiplin davalarını araştırmak için kanıt bulduğu takdirde, mahkemeye götürmeleri, kuralları açıklamaları ve başka değişiklikler önermeleri gerekir. Bu AICPA çalışmasında altı ilke ve on bir kural bulunmaktadır. Burada yer alan ilkeler, üyelerin kamuya, müşterilere ve çalışma arkadaşlarına karşı sorumluluğunun etik boyutunu belirler. Bu ilkeler altı başlık altında sıralanmıştır (Akdoğan, 2003: 64):

- Bağımsız ve tarafsızlık
- Görevler,
- Güvenilirlik,
- Hizmetin boyut ve vasıfları,
- Kamusal fayda,
- Mesleğe itina,

Muhasebe mesleğine ait on bir adet prensip başlığı bulunmaktadır. Bu prensip başlıkları mesleğe ait etik ve değerleri kollamak ve geliştirmek üzerine kurgulanmıştır. Bu başlıklar aşağıda yer almaktadır (Altuk, 2006: 41).

- Genel norm ve standartlara uyum,
- Güvenilir, tarafsız ve bağımsız olmak,
- Hizmet satış ve reklam normlarına uyum,
- Koşullu ücretlendirme,
- Mesleki unvan ve yürütmeye uygunluk,
- Muhasebe kurallarına uygunluk,
- Müşteri bilgilerinin gizliliği,
- Serbest ve bağımsız olmak,
- Standartlara uygunluk,
- Ücret tarifelerine uyum,
- Yetersiz ve uygunsuz davranışlarda bulunmamak.

Yukarıda belirtilen maddeler muhasebe mesleğindeki etik değerleri ve normları belirtmektedir. Bu maddelerin korunması muhasebe etiği açısından önem arz etmektedir.

1.11.2.4. İngiltere ve Galler Uzman Muhasebeciler Enstitüsü (ICAEW)

İngiltere ve Galler Yeminli Muhasebeciler Enstitüsü (ICAEW) Dünya'daki muhasebecileri, öğrencileri geliştirir ve onları desteklemek misyonuna sahip bir kuruluştur. 2019'da 148 ülkede 181.000'den fazla üyesi ve öğrencisi bulunmaktadır. 2018'de 8.821 öğrenci ICAEW'e katılmıştır. Bu sayı ile şimdiye kadarki en yüksek üye sayısına ulaşmıştır. Ayrıca ICAEW, 1880'de kraliyet tüzüğü ile kurulmuştur (ICAEW, 2020).

19. yüzyıla kadar İngiltere ve Galler'deki muhasebecilerin rolü sınırlıydı, çünkü muhasebeciler yalnızca diğer iş adamlarının ne satın alıp sattıklarının kayıtlarını tutuyordu. Bununla birlikte, sınırlı sorumlu şirketin büyümesi ve Viktorya dönemi Britanya'sında büyük ölçekli üretim ve lojistik ile varlıkların amortismanı, envanter değerlemesi ve şirketler mevzuatıyla ilgili muhasebe işlemlerinin artan karmaşıklığı ile başa çıkmak için daha teknik olarak yetkin muhasebeciler için bir talep ortaya çıkmıştır. İngiltere şehirlerindeki muhasebeciler düşük standartlara yönelik eleştirilerle mücadele etmek ve durumlarını iyileştirmek için meslek kuruluşları oluşturmuştur. ICAEW, Mayıs 1880'de Kraliyet Şartı ile kurulmadan önce İngiltere'de var olan bu derneklerin beşinden oluşuyordu (ICAEW, 2020).

1.11.2.5. Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Birliği (ACCA)

1904 yılında kurulan Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Birliği (ACCA), Yeminli Mali Müşavir yeterliliğini sunan küresel profesyonel bir muhasebe kuruluşudur. ACCA'nın genel merkezi Londra'dadır ve ana idari ofisi Glasgow'dadır. ACCA, 52 ülkede, 323 onaylı öğrenim ortağı ve dünya çapında çalışan gelişimi sağlayan 7.300'den fazla onaylı işvereni ile 104'ten fazla ofis ve merkezden oluşan bir ağ aracılığıyla çalışmaktadır (Accaglobal, 2020).

1.12. Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Sorunları

Literatür taramasında muhasebe meslek mensuplarına ilişkin pek çok mesleki sorun bulunmakla beraber bu sorunların aşağıdaki başlıklarda ele alındığı görülmektedir (Çeltikli, 2019: 15).

- Muhasebe mesleği sorumluluklarının fazla olması nedeni ile iş yükünün fazla olması,
- Zaman değiştikçe kanun ve mevzuatlarda meydana gelen farklılıklar,
- Diğer muhasebe meslek mensuplarının belirlenmiş ücret tarifesinden daha düşük ücrete işlemler yapması,
- Hesaplanan tutarın altında vergi ödetilmesi için mükellefler tarafından istekler olması,
- Yapılan iş sonucunda kazanılan ücretlerin yetersiz kalması,
- Muhasebe işlemlerine çok fazla zaman harcadığı için özel hayata zaman kalmaması,
- Vergi mükelleflerinin muhasebe evraklarını eksik getirmesi ve zamanında getirmemesi,
- Muhasebe ücretlerinin tahsilatı sırasında yaşanan zorluklar,
- Vergi mükelleflerinden alınan muhasebe ücretlerinin büro masraflarına ve çalışanların ücretlerini karşılamaya yetmemesi,
- Denetimlerin çok sık ve yoğun yapılması,
- Muhasebe paket programlarının sürekli farklılaşmasından mütevellit uyum sorunlarının meydana gelmesi,

- Meslekte yükselmenin zaman alması ve birden çok sınavı geçmek zorunda olunması,
- Muhasebe meslek mensuplarının yapmak zorunda oldukları işlemler haricinde mükelleflerinin özel işleriyle de ilgilenmek zorunda kalması,
- Ofisi incelemeye gelen denetçilerin olumsuz yanlı tutumları,
- Devlet dairelerinde işlemlerin bürokrasiye takılması,
- Muhasebe ücretlerinin sabit olarak belirlenmesine rağmen vergi mükelleflerinin pazarlığa girmesi,
- Vergi dairesini ve muhasebe meslek mensubunu yanıltıcı belgeler kullanılması,
- Muhasebe mesleği ile ilgili vergi mükelleflerinin yeterli seviyede eğitime ve bilgi birikimine sahip olmaması,
- Vergi mükelleflerinin muhasebe meslek mensuplarına hak ettiği değeri göstermemesi,
- Resmi kurumlarda muhasebe meslek mensuplarına karşı önyargı ile yaklaşılması,
- Resmi kurumlarda çalışanların muhasebe konusunda yeterli düzeyde eğitime ve bilgi birikime sahip olmaması,
- Muhasebe meslek içi eğitimlerin yetersiz ve az sayıda olması,
- Muhasebe meslek mensubu sayısının olması gerekenden daha fazla olması,
- Çok sayıda beyanname doldurulması ve sıklıkla verilmesi,
- Pratik uygulamalara yeteri kadar yer verilmemesi,
- Vergi mükelleflerinden muhasebe meslek mensubunu zorlayıcı ve etik olmayan talepler gelmesi,
- Beyanname süresinin yetersiz olması ve uzatımının son güne bırakılması,
- Kamu kurumları arasında yaşanan bürokrasi ve iletişimsizlik,
- Kamu kurumlarında yeterli sayıda memurun bulunmaması,
- Çalışma saatlerinin diğer mesleklere göre uzun olması,
- TÜRMOB'a bağlı olan odaların faaliyetlerinin yetersiz bulunması,
- Muhasebe mesleğinden kaynaklanan stresin fazla olması,
- Kayıt dışı muhasebe meslek mensuplarının faaliyet göstermesi,

- Kalifiye eleman bulmakta zorluk çekilmesi,
- Bazı önemsiz hataların cezalarının fazla yüksek olması,
- Vergi mükelleflerinin kanun/usul dışı işlemleri yapma istekleri,
- Odaların muhasebe meslek mensuplarının haklarını savunmamaları,
- Kanuni düzenlemelerin ve değişikliklerin anlaşılır olmaması,
- Mali tatilin uzun olmaması ve mali tatilden yeterince yararlanamamak,
- Sürekli çıkarılan mali afların muhasebe meslek mensubu ile vergi mükellefleri arasındaki ilişkiyi yıpratması,
- Vergi mükelleflerinin muhasebe mesleğini önemsiz ve gereksiz görmesi,
- Vergi kanunları çıkartılırken muhasebe meslek mensuplarının görüş ve önerilerine başvurulmaması,
- Bildirim cezalarının çok yüksek olması,
- Muhasebe büro ortamının ve iş akışının yoruculuğu ve sıkıcılığı,
- Mesleğin önceki cazibesini kaybetmesi.

Literatür incelemesi sonucunda muhasebe meslek mensuplarının muhasebe mesleğinden beklentileri aşağıda özetlenmiştir (Çeltikli, 2019: 18):

- Muhasebe işlemleri ücretlerinin aylık olarak düzenli bir şekilde ödenmesi,
- Mükelleflerin belgelerini tam zamanında ve eksiksiz getirmesi,
- Mükelleflerin işlemleri sonucunda ortaya çıkan vergileri kendilerinin takip etmesi ve ödemesi,
- Muhasebede oluşan sahte belgelerin düzenlenmesinin ve kullanılmasının önlenmesi ve yasaklanması
- Meslek örgütleri kapsamında sosyal aktivitelerin artırılması çoğunluk katılımının sağlanması,
- Meslek içi eğitim ve bilgi artırıcı seminerlerin artırılması,
- Kanun değişikliklerinin en kısa sürede muhasebe meslek mensuplarına bildirilmesi,
- Muhasebe mesleğindeki iş yoğunluğunun ve stresinin minimum seviyeye indirilmesi,
- Mali tatillerin tam anlamıyla uygulanması ve sürenin uzatılması,

- Resmi kurumlarla ilgili yaşanan sorun ve sıkıntılarda odaların ve diğer meslek örgütlerinin desteğinin sağlanması,
- İşlem yoğunluğunun azaltılması adına faydalı çalışmaların yapılması,
- Ek süre uzatımlarının muhasebe meslek mensubuna erken bildirilmesi,
- Otomatik tahsil sisteminin oluşturulması adına çalışmaların yapılması
- Ücret tarifesini ortak kararlar neticesinde artırıp haksız rekabetin önlenmesi,
- Kayıt dışı çalışmanın önüne geçilmesi,
- Beyannamelerin verilme ve ödeme sürelerinin esnetilerek genişletilmesi,
- Avrupa Birliği' nde ve Amerika Birleşik Devlet'inde uygulanan mesleki standartların ülkemizde de uygulanma ortamının oluşturulması,
- Muhasebe mesleğine girişin zorlaştırılması,
- Muhasebe mesleğinin tanıtımı için ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından topluma yönelik tanıtımların yapılması,
- Muhasebe mesleğinin saygınlığının artırılması,
- Ücretlerde birliktelik kararı alınması ve uygulamaya geçmesinin sağlanması
- Muhasebe meslek mensupları arasında iletişim ve dayanışmanın sağlanması,
- Vergi mükelleflerinin meslek hakkında bilgilendirilmesinin sağlanması,
- TÜRMOB'un muhasebe mesleği ile alakalı faaliyetlerini ve etkinliklerini arttırması
- Mevzuatın sadeleştirilmesi, anlaşılabilir olması ve sürekli değişiminin önlenmesi,
- Vergi dairelerinde daha bilgili kişilerin istihdam edilmesi,
- Muhasebe bürolarının fiziksel alan ve donanımında belirli standartların sağlanması ve geliştirilmesi
- Muhasebe meslek mensuplarının yenilikleri takip edebilmesi için elektronik ortamın sağlanması,
- Muhasebe sektöründe kalifiye eleman yetiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması,
- Dergi çıkartmaya imkânı olmayan muhasebe meslek odalarının mesaj, e-posta yoluyla vb. yöntemler ile bilgilendirme yapması,

- Muhasebe meslek odaları tarafından mesleki sınavlara hazırlık kurslarının verilmesi,
- Mevzuat değişikliklerinde muhasebe meslek mensuplarının da görüşlerinin alınması ve uygulanması,
- Vergi sisteminin daha basit ve daha kolay bir hale getirilmesi,
- Muhasebe meslek mensuplarının vermesi gereken beyanname sayılarının azaltılması,
- Beyanname bildirim cezalarının maksimum seviyede azaltılması,
- Vergi mükelleflerinin sorumluluk bilincinin artırılması,
- Kamuoyunda muhasebe mesleğinin itibarını artırmaya yönelik ve öneminin farkındalığı ile alakalı çalışmaların yapılması,
- Muhasebe meslek mensuplarının vergi mükelleflerinden tahsil etmeye çalıştığı ücretlerin garanti altına alınması,
- Muhasebe meslek mensuplarının hak ettiği ücretlerinin beyannamelerin tahakkukuna yansıtılarak tahsil edilmesi,
- Damga vergisinin geçerliliğine son verilmesi,
- Beyannamelerin muhasebe meslek mensubu dışındaki kişiler tarafından doldurulmasının ve imzalanmasının engellenmesi ve yasaklanması,
- Muhasebe meslek mensuplarının tutacakları defter sayısında sınırlandırmaya gidilmesi,
- Düzenli aralıklarla muhasebe mesleği ile alakalı bilgilendirici dergi çıkartılması,
- Muhasebe mesleğine yeni adım atmış olan muhasebe meslek mensuplarına gereken desteklerin verilmesi,
- Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ile muhasebe meslek mensupları arasındaki sorunların çözülmesi

Yukarıda belirtilen başlıklar muhasebe meslek mensuplarının en fazla yaşadığı sorunlardandır. Alt başlıklarda muhasebe meslek mensuplarının mesleki sorunları kısım kısım bölünerek incelenmiştir (Aydemir, 2015: 75).

1.12.1. Eğitim ile İlgili Sorunlar

Mesleğe yeni katılan meslek mensuplarının süreç içerisinde bilgi ve becerilerinin geliştirmesi ve yeterli donanımına sahip olması gerekmektedir. Bu bağlamda meslek odaları ve TESMER gibi meslek kuruluşları, mesleki eğitim ve seminerler düzenleyerek meslek mensuplarının gelişimine katkıda bulunmaktadır. Söz konusu eğitim programlarının tüm meslek mensuplarının yararlanabileceği şekilde hazırlanması ve uygulanması meslek mensuplarının uluslararası yetkinliğe ulaşmasına katkı sağlayacaktır (Şengel, 2010: 93).

1.12.2. Teknoloji ile İlgili Sorunlar

Teknolojik gelişimin hızlı temposu muhasebenin çalışma şeklini de değiştirmiş ve muhasebede verilerin kayıt altına alınması elektronik ortamda yapılmaya başlanmıştır. Bu durum süreci basitleştirirken, manuel işlemlerin ortadan kaldırılmasını ve nihai sonuçların alınmasını da kolaylaştırmıştır. Teknolojideki gelişmelerle birlikte muhasebeye, bilgi toplamak ve kaydetmek için muhasebe bilgilerini kullanan ve şirketin finansal durumunu ve gelişmelerini yorumlayan tüm departmanların karar verme süreçlerini destekleyen bir yapı kazandırılmıştır. İş faaliyet raporlarının güvenilir, anlaşılır, karşılaştırılabilir şekilde ve zamanında üretilmesi açısından teknolojiye yenilikler birtakım avantajlar sağlamıştır (Yıldız, 2002: 13).

Bilginin teknoloji üzerinden muhasebe ve muhasebe meslek mensuplarına etkileri şunlar olacaktır (Özdemir, 2003: 120).

- Alt yapı sorunları yaşanabilmektedir,
- E-muhasebe gibi yeni kavramlar, teknoloji ve çalışmanın buluşmasıyla ortaya çıkmıştır,
- Kalite çok daha önemli bir kavram olmaktadır,
- Mali bilgiler zamanında ve karşılaştırılabilir hale gelmiştir,
- Mevzuat sürekli değişmektedir,
- Muhasebeciler asli görevlerini yerine getirebilmektedir,
- Muhasebede kayıt unsurunun önemi giderek azalmış, danışma ve denetim unsuru kendine yer bulmuştur.

- Muhasebenin kayıt fonksiyonu değişerek belgeleme, kayıt, defter işleme, kontrol etme gibi alanlarda gelişim ve değişim s¼rekli olacaktır.
- Teknik sorunlar ortaya ¼ıkabilmektedir,
- Teknolojiyle birlikte dolandırıcılığın şekli ve sayısı değişmektedir,
- Teknoloji sayesinde yapılan işlem ¼zellikle birim maliyetleri d¼ř¼rmektedir,
- Yazılım ve programlar istenilen d¼zeyde olmamaktadır,
- Zamanı olduğundan daha verimli kullanılabilmektedir.

Yukarıda belirtilen sorunlardan anlaşıldığı ¼zere muhasebe mesleği i¼in teknoloji ¼n plandadır. Teknolojiden kaynaklanan sorunlar muhasebe mesleğinin sorunları arasında ciddi bir yer kaplamaktadır (Deran vd., 2016: 85).

1.12.3. Haksız Rekabet ile İlgili Sorunlar

TTK'ya g¼re haksız rekabet, "Rakipler arasında veya tedarik edenlerle m¼řteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldaticı veya d¼r¼řl¼k kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalardır".

Haksız rekabetten s¼z etmek i¼in ekonomik rekabetin olması gerekir. Ekonomik rekabete dahil olan rakipler, başarılı olabilmek i¼in m¼řteriye sunulan mal ve hizmetlerin fiyatı, kalitesi, marka bilinirliği ve reklam gibi faaliyetlerle diğerlerine g¼re avantaj sağlar. Rekabet olmadan haksız rekabetten s¼z edilemez (¼eltikli, 2019: 29).

Mesleki alanda haksız rekabeti ¼nlemek ve reklam yasağına uyumu sağlamak amacıyla 3568 sayılı kanun 21 Kasım 2017 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Kanunun yasal dayanağı meslek hukukudur. Meslek hukukunda "Haksız rekabet durumları" ¼¼ başlık altında sıralanmıştır:

- Meslek profesyonelleri arasında ve işletme sahipleri ile ilişkilerde haksız rekabet,
- Reklam vb. alanlarda haksız rekabet.
- ¼cretlerle ve diğer mali uygulamalarla haksız rekabet.

Haksız rekabet muhasebe meslek mensuplarının kendi aralarında eşitsizlikten ve duyarsızlıktan kaynaklanan sorunlardır. Muhasebe meslek mensuplarının kendi i¼indeki ¼rg¼tlenme eksikliği minimum seviyeye indirgenmelidir (Kaya, 2015: 217).

1.12.4. Ücret ve Tahsilat ile İlgili Sorunlar

3568 Sayılı Kanun'un 46.Maddesi, bir mesleğe yaptığı iş için ücret ödendiğini, ücretin tarife göre belirlendiğini, tarifenin altındaki ücretlere iş kabul etmenin yasal olduğunu ve yasağa uyulmaması halinde disiplin cezası verildiğini belirtir (Biyar, 2012: 110).

Ücret tarifeleri belirlenirken, enflasyonla mücadelede ücretlerin değerini korumak için tarifeler altı ayda bir yenilenmelidir. Meslek dernekleri, sözleşme bedelinin önceden ve belirlenen zamanda tam olarak alınması ve sözleşmeye uyulmaması durumunda faiz tahsil edilmesi gibi konularda kendi sorumluluklarını üstlenmelidir (Çeltikli, 2019: 47).

Muhasebecilerin karşılaştığı en büyük sorunlardan biri, ücretlerini tam ve zamanında alamamalarıdır. Muhasebecilerin vergi mükellefleriyle borç tahsilat sorunları bulunmaktadır. Vergi mükellefleri muhasebe ücretlerini gider kalemlerinde son sırada tutarlar. Sonuç olarak bu durum muhasebecileri büyük sıkıntıya sokmaktadır (Özdemir, 2003: 122).

1.12.5. Staj ile İlgili Sorunlar

Adayların meslekte yapacakları stajın amacı, donanımlı bir meslek mensubu olabilmek için staj dönemi boyunca tecrübe kazanmasını sağlamaktır. Staj, adayların yeteneklerinin gelişmesine olanak sağlar. Staj, adayın gerekli eğitimi aldıktan sonra tamamlaması gereken bir aşamadır. Bir ülkenin gelişmesinde önemli rol üstlenen muhasebe meslek mensuplarının gelişimleri açısından staj dönemi önemli bir dönem sayılmaktadır. Adayın stajı bitene kadar, gözetiminde veya yanında çalıştığı meslek mensubunun önderliği, meslek kuruluşlarının mecburi eğitimleri stajyer adaya mesleki yeterlilik kazandıracaktır (Uzay, 2005: 70).

Stajyerlerin staj süresi boyunca karşılaşmış oldukları ortak sorunlar aşağıda gösterilmiştir (Yazarkan ve Yılmaz, 2016: 295):

- Aynı zamanda birden çok stajyerin bulunmasından kaynaklanan problemler,
- Staj başlatma işlemlerinin maliyetli oluşu,
- Staj başlatma sınavını kazanmak,
- Çok sık değişen mevzuat ve uygulamalar,

- Çok uzun süren staj uygulaması, hakaret ve mobing gibi davranışlara maruz kalmak,
- İşletmelerdeki diğer çalışanlar ve stajyerler arasında ayrımcılık yapılıyor olması,
- Muhasebeciliğin teorik ve pratik uygulamaları arasındaki çok büyük farklılıkların olması,
- Serbest muhasebeci mali müşavirlerin stajyerlere işi öğretmekte isteksiz veya yetersiz oluşları,
- Staj yapılan işletmedeki ağır çalışma koşulları nedeniyle bitirme sınavı ve mesleki gelişime zaman ve kaynak ayırlamaması,
- Stajyer ücret ve yan haklarındaki yetersizlikler,
- Stajyerlerin işletmeler tarafından ucuz insan kaynağı olarak görülmesi,
- Stajyerlerden mesai saatleri dışında da çalışma beklenmesi, stajyerlerin görüş ve önerilerinin dikkate alınmaması,
- Stajyerlerin işletmede görevleri dışında pek çok işi yapmasının beklenmesi,
- Zorunlu hallerde talep edilen izinlerde yaşanan zorluklar,

1.12.6. Bağımsızlık ile İlgili Sorunlar

Profesyonel muhasebeciler işlerini bağımsız olarak sürdürürler. Bağımsızlık, mesleğin temeli ve vazgeçilmez unsurudur. Profesyonel olarak muhasebeciler, bağımsızlıklarını zedeleyecek davranışlardan kaçınmalıdır (Arıkan, 2013: 352). Bağımsızlık kuralının, denetim görevlerini yerine getiren profesyonelleri etkileme olasılığının daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Denetleme çalışması sırasında denetimle ilgili tüm konularda profesyonel muhasebecilerin özgür olması gerektiği belirtilmektedir. Kontrol özgürlüğü ile muhasebeci denetim işaretlerini toplamada, işaretleri ve sonuçları değerlendirirken ve denetim sonuçlarını üretirken tarafsız olmalıdır. Bağımsız davranışın güvenilirlikte ilk adım olduğu belirtilmektedir (Akdoğan, 2003: 41).

2. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ FİNANSAL TUTUM VE DAVRANIŞLARINI BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

2.1. Literatür Araştırması

Altan (2004), toplumun çeşitli katmanlarınca Türkiye'deki muhasebecilerin nitelik, sorumluluk ve yetki bakımından nasıl algılandıklarını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada İstanbul, Konya, Ankara, Gaziantep ve Karaman illerinde gerçekleştirdiği araştırmada anket yöntemiyle 353 kişiye ulaşmıştır. Bu çalışmada Türkiye'de muhasebecilerin olumlu algısının sadece muhasebecilerle ilişkili olan işkollarında olduğunu ve toplumun diğer kesimlerinin muhasebecilik hakkında hiçbir bilgisinin olmadığını veya çeşitli olumsuz algılara sahip olduklarını ortaya koymuştur.

Lusardi ve Mitchell (2007) finansal okuryazarlık ile ilgili Amerikan vatandaşları üzerinde yaptıkları çalışmada 52 yaş üstü bireylerin % 60'ının riskten uzak durduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmada finansal okuryazarlık seviyesinin yaşlı bireyler arasında çok düşük seviyede olduğunu tespit edilmiştir.

Durukan (2008) muhasebeciliğin imajıyla ilgili en açık sözlü eleştirileri gündeme getirmiştir. Muhasebecilik mesleğinin uzun yıllar süren üniversite eğitimi, staj çalışmaları, çeşitli sınavlar ve olumlu bir adli sicil sonrasında ancak mümkün olduğunu belirten araştırmacı, halkın bu konuda bilgisinin olmadığını ve muhasebeciliğin bu tür zorluklardan geçtiğini bilmediğini dile getirmektedir.

Durukan'a (2008) göre muhasebeciler; içe dönük, sıkıcı, mükemmeliyetçi, detaycı, parayı çok düşünen veya pinti, kurallara bağlı, tutucu, hayal gücü olmayan ve yaratıcı, organize, insan ilişkileri olmayan, titiz, kılı kırk yaran, inek öğrenci tipi, kural dışına çıkmayan, sosyal olmayan, sadece yaptığı işe odaklanmış, erkek, matematik kafası olan, farklı deneyimlere açık olmayan, anti sosyal, strese dayanıklı, özenli, dikkatli, şüpheli, esnek olmayan, sebatkâr, orijinal düşüncesi olmayan olarak sıralanabilir.

Işık (2011) tarafından yapılan bir araştırma, dünyada ve Türkiye'de finansal tabana yayılma düzeyini analiz etmiştir. Bankacılık sektörü verileri kullanılarak yapılan bir çalışmada; Mevduat ve kredilerin toplam tutarları, bireylerin krediye

erişimleri ve mevduatın krediye dönüşme oranları artmaktadır ancak kredi ve mevduatın bölgelere göre dağılımına bakıldığında toplam kredilerin önemli bir kısmı İstanbul ve İstanbul'a sağlanmaktadır. Ülkenin batı bölgeleri ve kişi başına düşen bireysel kredilerin dağılımı da İstanbul ve batı bölgeleri ile benzerlik göstermektedir.

Van Rooji (2011) bireylerden finansal okuryazarlığı daha düşük olanların hisse senetlerine daha az yatırım yaptıklarını görölmektedir. Bu araştırmada katılımcıların finansal okuryazarlık temel bilgilerine sahip olduğunu ancak temel bilgi ve kavramlardan daha fazla bilgi sahibi olan sayısının oldukça az olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, katılımcılardan çoğu hisse senedi ve tahvil arasındaki farkı bilmemektedir. Aynı şekilde diğeri bir araştırmada katılımcılardan finansal bilgi sahibi olanlar emeklilik planlama ile ilgili daha olumludur ve finansal bilgi ile emeklilik planlaması arasında olumlu bir ilişki tespit edilmiştir. Hollandalı ailelerin çoğunun temel finansal bilgilere sahip olmadıkları görölmektedir.

Yalçın (2012) muhasebecilik mesleğinin gelişimi ile ilgili bağımsız çalışan muhasebe meslek mensuplarının tutumlarını ölçmeyi amaçlamıştır. Yalçın çalışmasında 2010 Kasım – Ocak 2011 döneminde örnekleme rassal olarak dâhil edilen Erzurum, Düzce, Uşak, Balıkesir, Bingöl, Şanlıurfa, Zonguldak, Konya, İstanbul, Çorum, Kütahya, Ankara, Sakarya ve Eskişehir illerinde yapmış olduğu anket çalışmasında 412 kişiye ulaşmıştır. Çalışmanın neticesinde eğitim seviyesi arttıkça muhasebecilerin daha fazla kaliteli hizmet sunmak istediklerini not etmiş ve bunun nedeninin eğitimle kaliteli hizmet üretimi arasında bir korelasyon olduğunu belirtmiştir.

Yorulmaz (2013) Finansal ulaşım göstergeleri kullanılarak 2004 ve 2010 yılları için Türkiye'nin ekonomik bölgeleri ve illeri için 0'dan 1'e kadar değerlerle finansal kapsayıcılık derecesini gösteren bir endeks hesaplanmıştır. Sonuçlar; Bölgesel ve il finansal tabana yayılma göstergeleri ile söz konusu bölge ve illerin gelişmişlik düzeylerinin doğru orantılı olduğunu göstermiştir. İstanbul gibi gelişmiş bölgeler finansal kapsayıcılık açısından yüksek puan alırken, Güneydoğu Anadolu gibi bölgeler satın alınabilirlik açısından düşük puan almıştır.

Arora (2014), gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki finansal erişimin gelişimini Dünya Bankası verilerine dayanarak analiz etmiş ve bu ülkelerin sosyo-

ekonomik gelişmişlik endeksini oluşturmuştur. Ardından ülkelerin İnsani Gelişme Endeksi (İGE) ile oluşturduğu sosyoekonomik gelişmişlik endeksi arasındaki ilişkiyi karşılaştırdı. Sonuçlar, İspanya'nın finansal kapsayıcılık açısından en yüksek puanı aldığını ve onu Belçika, Malta ve Güney Kore'nin izlediğini göstermiştir. Bu çalışmada Arora, finansal erişimin İnsani Gelişme Endeksi'ni etkilediğini belirlemiştir.

Kılıç ve diğerleri (2015) tarafından finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek amacıyla 480 öğrenci üzerine yapılan bir çalışmada; öğrencilerin finansal okuryazarlık konusundaki genel başarı düzeyi %48,0 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada, internet bankacılığı ve kredi kartı kullanımının öğrencilerin finansal okuryazarlık hakkında en fazla bilgiye sahip olduğu alan olan finansal okuryazarlık düzeyini etkili bir şekilde etkilediği ve kız öğrencilere göre erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özdemir ve diğerleri (2015) tarafından finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek amacıyla 221 öğrenci üzerine gerçekleştirilen çalışmada; Öğrencilerin %58,8'inin yüksek düzeyde finansal okuryazarlığa, %26'sının - ortalama düzeyde finansal okuryazarlığa ve %6,8'inin - düşük düzeyde bir finansal okuryazarlığa sahip olduğu belirlenmiştir.

Şantaş ve Demirgil (2015) öğrencilerinin ekonomi okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla 704 öğrenci örnekleminde yaptıkları çalışmada, beş ve daha fazla ders alan öğrencilerin ekonomik ve finansal gelişmeleri takip etme sıklığının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada, katılımcıların ekonomik okuryazarlık alt grup ortalamalarının yaş, cinsiyet, eğitim sınıfı gibi çeşitli özelliklerde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Şenol (2015), toplumun çeşitli kesimlerinin muhasebe mesleğine ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla hazırladığı çalışmasında Isparta ve Burdur illerinde toplam 579 kişiyi kapsamıştır. Çalışmanın neticesinde muhasebeciliğin gittikçe yaşlanan ve gençler tarafından tercih edilmemeye başlayan bir meslek olduğuna işaret ederek mesleğin imajının yeni nesiller nezdinde olumsuz birtakım öğeler barındırdığını aktarmaktadır.

Çam ve Çam (2016) Karadeniz'in doğusuna, bireylere yapmış olduğu anket çalışması yönelik finansal davranışları ve tutumları, mobil bankacılık uygulamalarının

etkisi ve kullanım düzeyi arasındaki ilişkiyi araştırmak için araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, mobil bankacılık ve finansal davranışların kullanımı ile insanların tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Karaçoban (2019) bağımsız muhasebecilerin muhasebe mesleğinin mesleki imaj algısına bakışlarını ortaya koymayı amaçladığı çalışmasında 2018 yılında Bursa ilinde 263 bağımsız muhasebeciyle gerçekleştirdiği anket çalışması neticesinde imaj algısının yaş ilerledikçe arttığı sonucuna ulaşmıştır. Aynı zamanda gelir seviyesi arttıkça da imaj algısının geliştiğini belirlemiştir. Öğrenim durumu ve cinsiyet değişkenleriyle mesleki imaj algısı arasında anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır. Muhasebeciler çalışma saatlerinin fazlalığından ve yoğun tempoyla çalışmaktan şikâyet etmektedir.

Bayram (2019) muhasebe mesleğinin mesleki imajını muhasebe meslek mensuplarının gözünden ortaya koymayı amaçlayan çalışmasında Bursa ilinde 334 muhasebeciyle birebir görüşme gerçekleştirmiştir. Çalışmanın neticesinde işletmelerde çalışan muhasebecilerin mesleki imaj algılarıyla ilgili gerçekleştirdiği çalışmasında muhasebecilerin mesleki imajlarının diğer birçok mesleğe göre iyi durumda olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşmıştır. Muhasebecilik meslek imajının giderek olumlu yönde geliştiğini ifade etmiştir. Muhasebeciliğin geleceği parlak bir meslek olduğu, teknolojik gelişmelerin muhasebecilik mesleğini olumlu yönde etkilediği sonuçlarına ulaşmıştır. Diğer taraftan kendileri ile ilgili sorularda da sosyal konumlarına uygun davrandıklarına, beden dillerini etkili şekilde kullandıklarına, özgüvenlerinin yüksek olduğuna, kendilerine muhasebeci denilmesinden hoşlandıkları sonuçlarına ulaşmıştır. Ayrıca yaş ve imaj arasında olumsuz bir ilişki bulmuştur. Yaş ilerledikçe ve gelir seviyesi arttıkça imaj algısı azalmaktadır. Fakat cinsiyet bakımından anlamlı bir farklılık bulamamıştır.

2.2.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışlarının demografik faktörlere göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Muhasebe meslek mensupları işleri gereği parasal konularla yakından ilgilidirler.

Küreselleşen dünyada gerek bireysel gerek sosyal gruplar içerisinde finansal bir konuda karar alırken finansal okuryazarlık kavramı ile karşılaşmaktadır. Büyük işletmelerden tek başına yaşayan bireylere kadar tüm toplumsal yapı elemanları hayatını devam ettirebilmesi için belirli dönemlerde finansal kararlar almak durumundadırlar.

Günümüz rekabet ortamında hizmet sektöründe ayakta kalabilmenin yollarından biri de kaliteli bir hizmet vermenin yanında başarılı bir finansal yönetimdir. Nasıl ki toplam kalite yönetimi kavramı, üretimden önceki ve satıştan sonraki tüm süreçleri bir bütün olarak ele alıyorsa, aynı şekilde bütüncül bakış açısıyla bir tüm çalışanların finansal okuryazarlık seviyesinin belirli bir düzeyde olması gerektiği söylenebilir.

2.3.Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma, Bartın SMMMO'ya kayıtlı muhasebeci ve mali müşavirler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Odaya kayıtlı Aralık 2021 itibariyle 102 muhasebe meslek mensubu bulunmaktadır. Bu kişilerin tamamına anket gönderilmiş 97 adet anket geri dönüşü sağlanmıştır. Geri dönüş sağlanan 6 anket formunun eksik veya hatalı doldurulduğu tespit edilmiş ve söz konusu anketler analiz dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla araştırmanın veri seti 91 anketten oluşturulmuştur.

Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular, yalnızca bu çalışanlar için genellenebilmektedir. Buna ilave olarak araştırmada kullanılmakta olan veriler tek bir zaman diliminde toplanmıştır. Bir başka ifadeyle araştırma verileri araştırmada kullanılan değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin kesin olarak genellenmesine imkan vermeyen kesitsel veri şeklindedir.

2.4.Araştırmanın Yöntemi

Veri toplama yöntemi olarak araştırmada anket yöntemine başvurulmuştur. İki kısımdan oluşan anket formunun birinci kısmında katılımcıların demografik özelliklerini içeren sorular bulunmaktadır. Anketin ikinci kısmında ise bireylerin finansal tutum ve finansal davranış ile ilgili görüşleri 5'li likert ölçeği ile alınmıştır. Finansal tutum ve davranışları belirlemek amacıyla Sarıgül (2015) tarafından yapılan

çalışmada kullanılan ölçekten yararlanılmıştır. Anketin ikinci kısmında yer alan ve finansal tutumları belirlemeye yönelik ölçek maddeleri “1=Kesinlikle Katılmıyorum”, “2=Katılmıyorum”, “3=Kısmen katılıyorum”, “4=Katılıyorum” ve “5=Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde değişen cevapları içermektedir. Finansal davranışları belirlemeye yönelik ölçek maddeleri ise “1=Hiçbir zaman”, “2=Çok nadiren”, “3=Ara sıra”, “4=Genellikle” ve “5=Her zaman” şeklinde değişen cevapları içermektedir.

Araştırmada anket kullanılarak elde edilen verilerin analizi SPSS 25.0 programı ile yapılmıştır. Verilerin yapısına uygun şekilde analizlerde nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda güvenilirlik analizleri, hipotez testleri ve tanımlayıcı veriler uygulanmıştır.

2.5.Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada demografik özelliklerin finansal tutum ve davranış üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda test edilecek olan hipotezler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

H1: Finansal tutum cinsiyete göre farklılık gösterir.

H2: Finansal davranış cinsiyete göre farklılık gösterir.

H3: Finansal tutum yaşa göre farklılık gösterir.

H4: Finansal davranış yaşa göre farklılık gösterir.

H5: Finansal tutum medeni duruma farklılık gösterir.

H6: Finansal davranış medeni duruma göre farklılık gösterir.

H7: Finansal tutum aylık gelire göre farklılık gösterir.

H8: Finansal davranış aylık gelire göre farklılık gösterir.

H9: Finansal tutum öğrenim durumuna göre farklılık gösterir.

H10: Finansal davranış öğrenim durumuna göre farklılık gösterir.

H11: Finansal tutum iş tecrübesine göre farklılık gösterir.

H12: Finansal davranış iş tecrübesine göre farklılık gösterir.

H13: Finansal tutum ev sahipliğine göre farklılık gösterir.

H14: Finansal davranış ev sahipliğine göre farklılık gösterir.

H15: Finansal tutum araba sahipliğine göre farklılık gösterir.

H16: Finansal davranış araba sahipliğine göre farklılık gösterir.

H17: Finansal tutum bakmakla yükümlü olunan kişi sayısına göre farklılık gösterir.

H18: Finansal davranış bakmakla yükümlü olunan kişi sayısına göre farklılık gösterir.

3. BULGULAR

Araştırma anket verilerinin analiziyle elde edilen bulgulara bu bölümde yer verilmiştir. Bilgisayar ortamına aktarılan veriler, eksik/yanlış değerler ve aykırı değerler açısından kontrol edilmiş ve veri seti 91 anketten oluşturulmuştur. Finansal tutum ve finansal davranışlar anketinde yer alan ifadelerle birlikte kişisel bilgi formunun uygulanması ile elde edilen verilerin analizi bu bölümde yapılmıştır.

3.1. Güvenirlilik Analizi

Veri toplama yöntemi olarak kullanılan finansal tutum ve finansal davranış anketinin ifadeleri sadece 14 maddeden oluşmakta olup, ölçeklere verilen yanıtlara göre yapılan güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 3.1'de gösterilmektedir. Güvenirlik faktörünü değerlendirme kriterleri aşağıda verilmiştir.;

“ $0.00 < \alpha < 0.40$ aralığında ise güvenilir değil”

“ $0.40 < \alpha < 0.60$ aralığında ise düşük güvenilirlikte.”

“ $0.60 < \alpha < 0.80$ aralığında ise oldukça güvenilir.”

“ $0.80 < \alpha < 1.00$ aralığında ise yüksek derecede güvenilir” (Özdamar, 1999: 513).

Tablo 3.1: Ölçeklere Ait Güvenirlik Analizi Bulguları

Ölçekler	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Finansal Tutumları Belirleme Ölçeği	0,833	8
Finansal Davranışları Belirleme Ölçeği	0,745	6

Finansal tutum belirleme ölçeği 0,833, finansal davranışları belirleme ölçeği 0,745. Bu değerler; ölçeklerin güvenilir olduğunu ve analizde kullanılmasında bir engelin olmadığını göstermektedir.

3.2. Demografik Bulgulara İlişkin Değerlendirme

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların kişisel özelliklerinden cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir düzeyi, eğitim durumu, iş tecrübesi, ev sahipliği durumu, araba sahipliği durumu, bakmakla yükümlü olunan kişi sayısı incelenmiş olup kişisel özelliklerine yönelik tanımlayıcı analizler yapılmıştır. Katılımcıların cinsiyet durumu dağılımı Tablo 3.2’te sunulmuştur.

Tablo 3.2: Cinsiyet Durumu Dağılımı

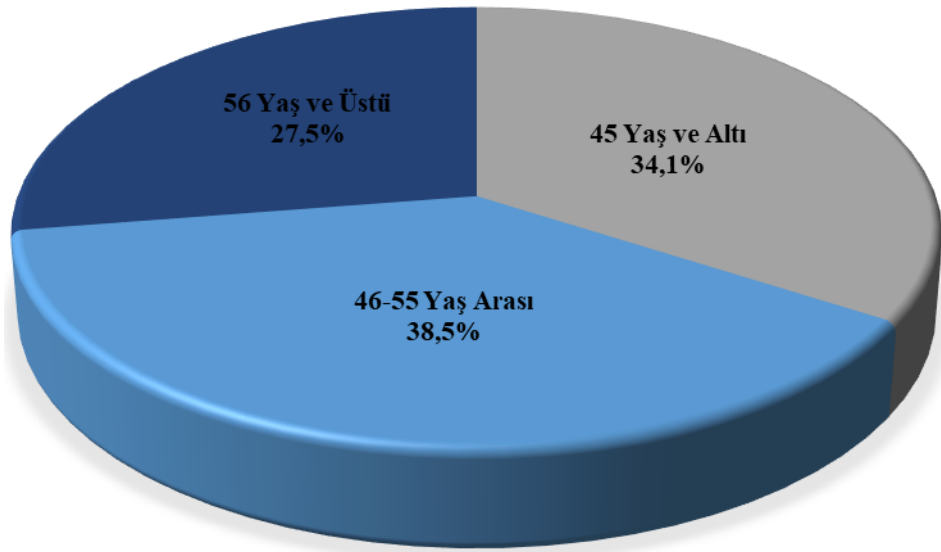
Cinsiyet	f	%
Kadın	17	18,7
Erkek	74	81,3
Toplam	91	100,0

Tablo 3.2’de yapılan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların %18,7’sinin kadın ve %81,3’ünün erkek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.3: Yaş Durumu Dağılımı

Yaş	f	%
26-35 Yaş Arası	4	4,4
36-45 Yaş Arası	27	29,7
46-55 Yaş Arası	35	38,5
56 Yaş ve Üzeri	25	27,5
Toplam	91	100,0

Tablo 3.3’te yapılan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların %38,5’inin 46-55 yaşlarında, %29,7’sinin 36-45 yaşlarında, %27,5’inin 56 yaş ve üzeri, %4,4’ünün 26-35 yaşlarında olduğu görülmektedir.

Şekil 3.1. Yaş Durumu Dağılımı

Daha anlamlı ve doğru sonuçlar elde etmek için 26-35 yaş arası, 36-45 yıl arası grubu birleştirilerek “45 Yaş ve Altı” olarak yeniden adlandırılarak yaş durumu dağılımı Şekil 3.1’de sunulmuştur.

Tablo 3.4: Medeni Durum Dağılımı

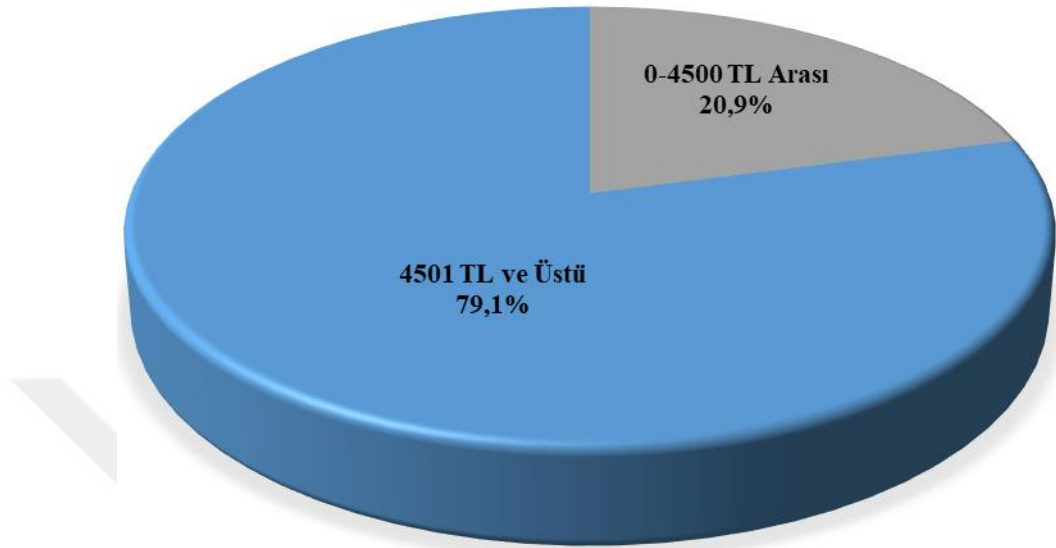
Medeni Durum	f	%
Bekar	10	11,0
Evli	81	89,0
Toplam	91	100,0

Tablo 3.4’te yapılan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların %89,0’unun evli, %11,0’inin bekar olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.5: Gelir Düzeyi Dağılımı

Gelir Düzeyi	f	%
0-1500 TL Arası	1	1,1
1501-3000 TL Arası	2	2,2
3001-4500 TL Arası	16	17,6
4501 TL ve Üzeri	72	79,1
Toplam	91	100,0

Tablo 3.5’te yapılan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların %79,1’inin 4501 TL ve üzeri, %17,6’sının 3001-4500 TL arası, %2,2’sinin 1501-3000 TL arası, %1,1’inin 0-1500 TL arası gelir düzeyi olduğu görülmektedir.

Şekil 3.2. Gelir Düzeyi Dağılımı

Tablo 3.5’e ek olarak daha anlamlı ve doğru sonuçlar elde etmek için 0-1500 TL arası, 1501-3000 TL arası ve 3001-4500 TL arası grubu bilgeleştirilerek “0-4500 TL Arası” olarak yeniden adlandırılarak gelir düzeyi dağılımı Şekil 3.2’de sunulmuştur.

Tablo 3.6: Eğitim Durumu Dağılımı

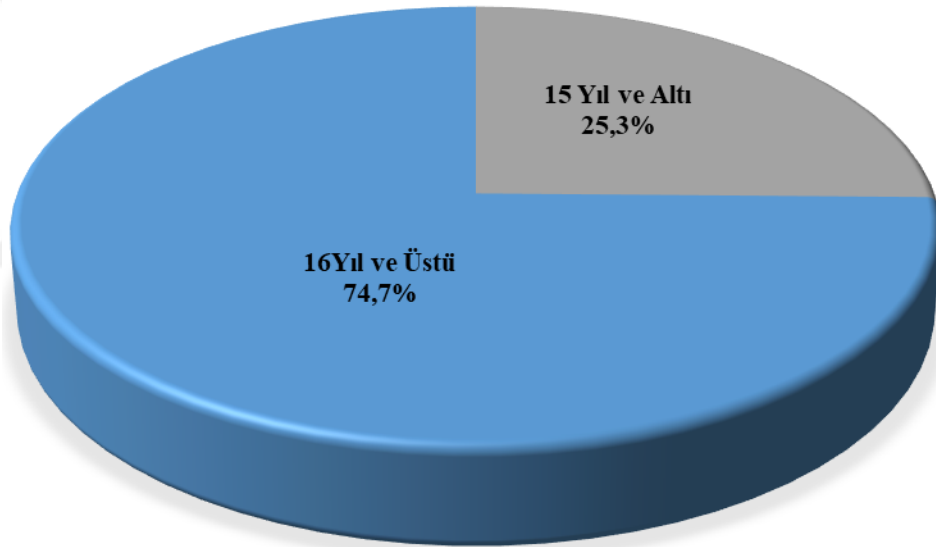
Eğitim Durumu	f	%
Lise ve Altı	26	28,6
Ön Lisans	7	7,7
Lisans	49	53,8
Yüksek Lisans	8	8,8
Doktora	1	1,1
Toplam	91	100,0

Tablo 3.6’da yer alan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların %53,8’inin lisans, %28,6’sının lise ve altı %8,8’inin yüksek lisans, %7,7’sinin ön lisans, %1,1’inin doktora mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 3.7: İş Tecrübesi Dağılımı

İş Tecrübesi	f	%
2-5 Yıl Arası	2	2,2
6-10 Yıl Arası	7	7,7
11-15 Yıl Arası	14	15,4
16 Yıl ve Üstü	68	74,7
Toplam	91	100,0

Tablo 3.7’de yapılan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların %74,7’sinin 16 yıl ve üstü, %15,4’ünün 11-15 yıl arası, %7,7’sinin 6-10 yıl arası, %2,2’sinin 2-5 yıl arası iş tecrübesi olduğu görülmektedir.

Şekil 3.3. İş Tecrübesi Dağılımı

Daha anlamlı ve doğru sonuçlar elde etmek için 2-5 yıl arası, 6-10 yıl arası ve 11-15 yıl arası grubu birleştirilerek “15 Yıl ve Altı” olarak yeniden adlandırılarak iş tecrübesi dağılımı Şekil 3.3’te sunulmuştur.

Tablo 3.8: Ev Sahipliği Düzeyi

Ev Sahipliği Düzeyi	f	%
Evet	75	82,4
Hayır	16	17,6
Toplam	91	100,0

Tablo 3.8’de yapılan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların %82,4’ünün evinin olduğu ve %17,6’sının evinin olmadığı görülmektedir.

Tablo 3.9: Araba Sahipliği Düzeyi

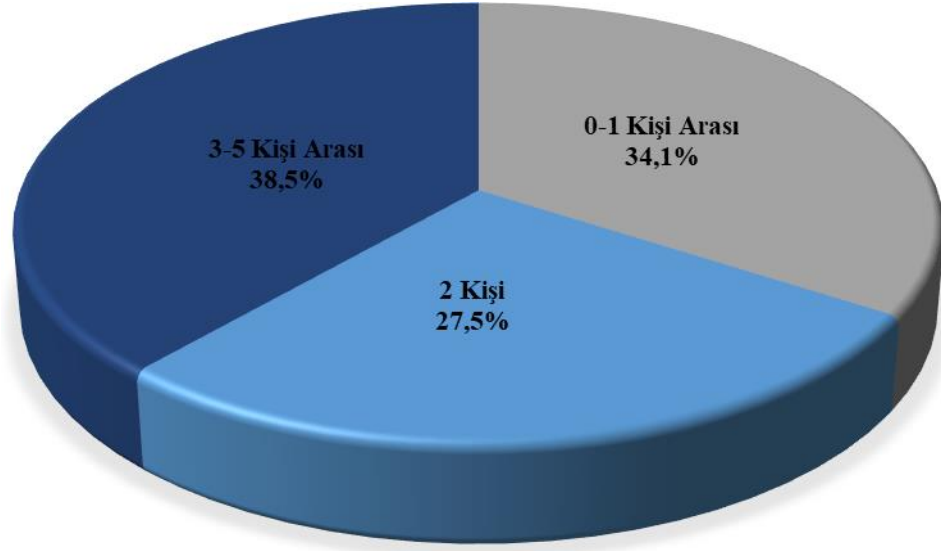
Araba Durumu	f	%
Evet	81	89,0
Hayır	10	11,0
Toplam	91	100,0

Tablo 3.9’da yapılan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların %89,0’unun arabasının olduğu ve %11,0’inin arabasının olmadığı görülmektedir.

Tablo 3.10: Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Sayısı Dağılımı

Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Sayısı	f	%
0	8	8,8
1 Kişi	23	25,3
2 Kişi	25	27,5
3 Kişi	27	29,7
4 Kişi	6	6,6
5 Kişi ve Üstü	2	2,2
Toplam	91	100,0

Tablo 3.10’da yer alan analiz sonuçlarına göre; katılımcıların %29,7’sinin 3 kişi, %27,5’inin 2 kişi, %25,3’ünün 1 kişi, %8,8’inin 0, %6,6’sının 4 kişi, %2,2’sinin 5 kişi ve üstüne bakmakla yükümlü olduğu görülmektedir.

Şekil 3.4. Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Sayısı Dağılımı

Bununla birlikte; daha anlamlı ve doğru sonuçlar elde etmek için 0 ve 1 kişi arası grubu birleştirilerek “0-1 Kişi Arası”, 3 kişi, 4 kişi ve 5 kişi ve üstü grubu birleştirilerek “3-5 Kişi Arası” olarak yeniden adlandırılarak bakmakla yükümlü olunan kişi sayısı dağılımı Şekil 3.4’te sunulmuştur.

3.3. Finansal Tutum ve Finansal Davranışları Belirlemeye Yönelik Frekans Analizleri

Araştırmanın bu bölümünde muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve finansal davranışları belirleme ölçeğindeki sorulara verdiği cevaplar sunulmuştur.

Tablo 3.11: Finansal Tutumları Belirleme Ölçeği Maddelerine İlişkin Cevapların Dağılımı

Ölçek		Kesinlikle Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
1)Para ile ilgili konular karmaşıktır.	F	-	4	28	43
	%	-	4,4	30,8	47,3
2)Planlanmamış harcamalar için köşede para bulundurulmalıdır.	F	1	2	23	37
	%	1,1	2,2	25,3	40,7
	F	-	4	28	48
	%	-	4,4	30,8	47,3

Ölçek		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
3)Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar için gereklidir.	%	-	4,4	30,8	52,7	12,1	100,0
4)Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir.	F	-	5	18	58	10	91
	%	-	5,5	19,8	63,7	11,0	100,0
5)Ne yaparsam yapayım finansal durumumda bir değişiklik olmaz.	F	-	5	22	46	18	91
	%	-	5,5	24,2	50,5	19,8	100,0
6)Finans konularında eğitim almak isterim.	F	-	6	13	59	13	91
	%	-	6,6	14,3	64,8	14,3	100,0
7)Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir.	F	1	4	42	35	9	91
	%	1,1	4,4	46,2	38,5	9,9	100,0
8)Para harcanmak içindir, bitirmek için değildir.	F	-	3	43	38	7	91
	%	-	3,3	47,3	41,8	7,7	100,0

Tablo 3.11'deki analiz sonuçlarına, muhasebe meslek mensuplarının çoğunluğunun, “Para ile ilgili konular karmaşıktır.”, “Planlanmamış harcamalar için köşede para bulundurulmalıdır”, Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar için gereklidir”, “Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir”, Ne yaparsam yapayım finansal durumumda bir değişiklik olmaz” ve “Finans konularında eğitim almak isterim” maddelerine katıldıkları, Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir” ve Para harcanmak içindir, bitirmek için değildir.” maddelerine ise kısmen katıldıkları belirlenmiştir.

Tablo 3.12. Finansal Davranışları Belirleme Ölçeği Maddelerine İlişkin Cevapların Dağılımı

Ölçek		Hiçbir Zaman	Çok Nadiren	Ara Sıra	Genellikle	Her Zaman	Toplam
1)Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım.	F	-	7	24	25	35	91
	%	-	7,7	26,4	27,5	38,5	100,0
2)Haftalık ve aylık harcama planları yaparım.	F	4	8	20	40	19	91
	%	4,4	8,8	22,0	44,0	20,9	100,0
3)Paramın nasıl bittiğini anlamam.	F	2	5	22	26	36	91
	%	2,2	5,5	24,2	28,6	39,6	100,0
4)Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım.	F	5	8	23	41	14	91
	%	5,5	8,8	25,3	45,1	15,4	100,0
5)Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım.	F	-	2	7	46	36	91
	%	-	2,2	7,7	50,5	39,6	100,0
6)Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finansal haberlerini izlerim.	F	1	4	20	41	25	91
	%	1,1	4,4	22,0	45,1	27,5	100,0

Tablo 3.12’teki analiz sonuçlarına göre, muhasebe meslek mensuplarının çoğunluğunun “Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım” ve “Paramın nasıl bittiğini anlamam” maddelerini her zaman yaptıkları belirlenirken, “Haftalık ve aylık harcama planları yaparım”, “Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım”, “Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım” ve “Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finansal haberlerini izlerim” maddelerini genellikle sergiledikleri belirlenmiştir.

3.4. Finansal Tutumları ve Finansal Davranışları Belirlemeye Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, finansal tutum ve finansal davranışları belirlemeye yönelik soruların tanımlayıcı istatistiklerine yer verilmiştir.

Tablo 3.13. Finansal Tutumları Belirleme Ölçeği Maddelerine İlişkin Cevapların Dağılımı

Ölçek	N	Ortalama	S.S.
1)Para ile ilgili konular karmaşıktır.	91	3,78	0,78
2)Planlanmamış harcamalar için köşede para bulundurulmalıdır.	91	3,97	0,86
3)Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar için gereklidir.	91	3,72	0,73
4)Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir.	91	3,80	0,70
5)Ne yaparsam yapayım finansal durumumda bir değişiklik olmaz.	91	3,84	0,80
6)Finans konularında eğitim almak isterim.	91	3,86	0,73
7)Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir.	91	3,51	0,77
8)Para harcanmak içindir, bitirmek için değildir.	91	3,53	0,68

Tablo 3.13'teki analiz sonuçlarına göre muhasebe meslek mensuplarının “Planlanmamış harcamalar için köşede para bulundurulmalıdır” maddesine vermiş olduğu cevapların ortalaması 3,97 ile en yüksek ortalama iken “Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir” maddesine vermiş olduğu cevapların ortalaması 3.51 ile en düşük ortalamaya sahip olmuştur.

Tablo 3.14. Finansal Davranışları Belirleme Ölçeği Maddelerine İlişkin Cevapların Dağılımı

Ölçek	N	Ortalama	SS
1)Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım.	91	3,96	0,98
2)Haftalık ve aylık harcama planları yaparım.	91	3,68	1,04
3)Paramın nasıl bittiğini anlamam.	91	3,97	1,03
4)Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım.	91	3,56	1,03
5)Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım.	91	4,27	0,70
6)Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finansal haberlerini izlerim.	91	3,93	0,87

Tablo 3.14'teki analiz sonuçlarına göre, muhasebe meslek mensuplarının “Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım” maddesine vermiş olduğu cevapların ortalaması 4,27 ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, “Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım” maddesine vermiş olduğu cevapların ortalaması 3,56 ile en düşük ortalamaya sahip olmuştur.

3.5. Fark Testleri

Çalışmanın bu kısmında araştırma grubunu teşkil eden muhasebe meslek mensuplarının, cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir düzeyi, eğitim durumu, iş tecrübesi, ev sahipliği durumu, araba sahipliği durumu ve bakmakla yükümlü olunan kişi sayısına göre değişkenlerden elde edilen ortalama puanlar arasındaki farklılaşmalar ele alınacaktır.

Tablo 3.15. Cinsiyete Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu

Değişken	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	p-değeri
Finansal Tutum	Kadın	17	3,6471	0,51772	-0,968	0,336
	Erkek	74	3,7821	0,51893		
Finansal Davranış	Kadın	17	3,9020	0,65367	0,019	0,985
	Erkek	74	3,8986	0,63138		

Not: *p<0,05; **p<0,01; N=91; serbestlik derecesi=89

Tablo 3.15'e göre muhasebe meslek mensuplarının, finansal tutumları ve finansal davranışları belirleme puanları, cinsiyetine göre istatistiki bakımdan anlamlı farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile muhasebe meslek mensuplarının cinsiyeti ile finansal tutum ve finansal davranış değerlerinin ortalaması arasında farklılık bulunmamaktadır. Buna göre H1 ve H2 hipotezleri kabul edilmemiştir.

Tablo 3.16. Yaşa Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu

Değişken	Yaş	N	Ortalama	Standart Sapma	F testi	p-değeri
Finansal Tutum	45 yaş ve altı	31	3,7097	0,63933	0,212	0,809
	46-55 yaş arası	35	3,7929	0,51623		
	56 yaş ve üstü	25	3,7650	0,33912		
Finansal Davranış	45 yaş ve altı	31	3,9409	0,67707	0,131	0,877
	46-55 yaş arası	35	3,8952	0,58170		
	56 yaş ve üstü	25	3,8533	0,66374		

Not: *p<0,05; **p<0,01; N=91; serbestlik derecesi=90

Tablo 3.16'ya göre muhasebe meslek mensuplarının, finansal tutumları ve finansal davranışları yaşa göre istatistiki bakımdan anlamlı farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile muhasebe meslek mensuplarının yaşları ile finansal tutum ve finansal davranış değerlerinin ortalaması arasında farklılık bulunmamaktadır. Buna göre H3 ve H4 hipotezleri kabul edilmemiştir.

Tablo 3.17. Medeni Duruma Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu

Değişken	Medeni Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	p-değeri
Finansal Tutum	Bekar	10	3,5250	0,69921	-1,509	0,135
	Evli	81	3,7855	0,48983		
Finansal Davranış	Bekar	10	3,9667	0,75686	0,356	0,723
	Evli	81	3,8909	0,61979		

Not: *p<0,05; **p<0,01; N=91; serbestlik derecesi=89

Tablo 3.17'ye göre, muhasebe meslek mensuplarının, finansal tutumları ve finansal davranışları medeni durumuna göre istatistiki bakımdan anlamlı farklılaşmamaktadır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile muhasebe meslek mensuplarının medeni durumları ile finansal tutum ve finansal davranış değerlerinin ortalaması

arasında farklılık bulunmamaktadır. Buna göre H5 ve H6 hipotezleri kabul edilmemiştir.

Tablo 3.18. Gelir Düzeyine Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu

Değişken	Aylık Gelir	N	Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	p-değeri
Finansal Tutum	4.500 TL ve altı	19	3,8421	0,39713	0,804	0,424
	4.501 TL ve üstü	72	3,7344	0,54625		
Finansal Davranış	4.500 TL ve altı	19	3,9825	0,57707	0,643	0,522
	4.501 TL ve üstü	72	3,8773	0,64761		

Not: *p<0,05; **p<0,01; N=91; serbestlik derecesi=89

Tablo 3.18'e göre muhasebe meslek mensuplarının, finansal tutum ve finansal davranışları gelir düzeyine göre istatistiki bakımdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0.05$). Diğer bir ifade ile muhasebe meslek mensuplarının gelir düzeyi ile finansal tutum ve finansal davranış değerlerinin ortalaması arasında farklılık bulunmamaktadır. Buna göre H7 ve H8 hipotezleri kabul edilmemiştir.

Tablo 3.19. Eğitim Durumuna Göre Değişkenlerden Skorların Farklılaşma Durumu

Değişken	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	F testi	p-değeri
Finansal Tutum	Lise ve altı	26	3,9038	0,40514	1,014	0,391
	Ön lisans	7	3,7500	0,19094		
	Lisans	49	3,6862	0,60495		
	Lisansüstü	9	3,7222	0,43201		
Finansal Davranış	Lise ve altı	26	3,8910	0,56753	0,218	0,884

Değişken	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	F testi	p-değeri
	Ön lisans	7	3,7381	0,96637		
	Lisans	49	3,9354	0,65335		
	Lisansüstü	9	3,8519	0,43656		

Not: *p<0,05; **p<0,01; N=91; serbestlik derecesi=90

Tablo 3.19'a göre muhasebe meslek mensuplarının, finansal tutum ve finansal davranışları eğitim durumuna göre istatistiki bakımdan anlamlı farklılaşmamaktadır ($p>0.05$). Diğer bir ifade ile muhasebe meslek mensuplarının eğitim durumu, finansal tutum ve finansal davranış değerleri grup ortalama puanları arasında farklılık bulunmamaktadır. Buna göre H9 ve H10 hipotezleri kabul edilmemiştir.

Tablo 3.20. İş Tecrübesine Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu

Değişken	İş Tecrübesi	N	Ortalama	Standart Sapma	F testi	p-değeri
Finansal Tutum	10 yıl ve altı	9	3,7639	0,62012	0,263	0,769
	11-15 yıl	14	3,8482	0,52160		
	16 yıl üstü	68	3,7371	0,51022		
Finansal Davranış	10 yıl ve altı	9	3,5741	0,58399	1,745	0,181
	11-15 yıl	14	4,0714	0,68161		
	16 yıl üstü	68	3,9069	0,62053		

Not: *p<0,05; **p<0,01; N=91; serbestlik derecesi=90

Tablo 3.20'ye göre muhasebe meslek mensuplarının, finansal tutum ve finansal davranışları iş tecrübesine göre istatistiki bakımdan anlamlı farklılaşmamaktadır ($p>0.05$). Diğer bir ifade ile muhasebe meslek mensuplarının iş tecrübesi, finansal tutum ve finansal davranış değerleri grup ortalama puanları arasında farklılık bulunmamaktadır. Buna göre H11 ve H12 hipotezleri kabul edilmemiştir.

Tablo 3.21. Ev Sahipliği Durumuna Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu

Değişken	Ev Sahipliği	N	Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	p-değeri
Finansal Tutum	Evet	75	3,7850	0,50902	1,122	0,265
	Hayır	16	3,6250	0,55902		
Finansal Davranış	Evet	75	3,9022	0,65076	0,096	0,924
	Hayır	16	3,8854	0,55350		

Not: *p<0,05; **p<0,01; N=91; serbestlik derecesi=89

Tablo 3.21'e göre muhasebe meslek mensuplarının, finansal tutum ve finansal davranışları ev sahipliği durumuna göre istatistiki bakımdan anlamlı farklılaşmamaktadır ($p>0.05$). Diğer bir ifade ile muhasebe meslek mensuplarının ev sahipliği durumu, finansal tutum ve finansal davranış değerleri grup ortalama puanları arasında farklılık tespit edilmemiştir. Buna göre H13 ve H14 hipotezleri kabul edilmemiştir.

Tablo 3.22. Araç Sahipliği Durumuna Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu

Değişken	Araç Sahipliği	N	Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	p-değeri
Finansal Tutum	Evet	81	3,7932	0,50743	1,931	0,057
	Hayır	10	3,4625	0,54022		
Finansal Davranış	Evet	81	3,9136	0,63853	0,613	0,542
	Hayır	10	3,7833	0,59343		

Not: *p<0,05; **p<0,01; N=91; serbestlik derecesi=89

Tablo 3.22'ye göre muhasebe meslek mensuplarının, finansal tutum ve finansal davranışları, araç sahipliği durumuna göre istatistiki bakımdan anlamlı farklılaşmamaktadır ($p>0.05$). Başka bir deyişle muhasebe meslek mensuplarının araç sahipliği durumu ile finansal tutum ve finansal davranışları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Buna göre H15 ve H16 hipotezleri kabul edilmemiştir.

Tablo 3.23. Bakmakla Yüklümlü Olunan Kişi Sayısına Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu

Değişken	Bakmakla Yüklümlü Olunan Kişi Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	F testi	P-değeri
Finansal Tutum	0	8	3,4219	0,74981	1,406	0,247
	1	23	3,7554	0,31864		
	2	25	3,8500	0,55902		
	3 kişi ve üstü	35	3,7679	0,52610		
Finansal Davranış	0	8	3,7917	0,58248	0,118	0,949
	1	23	3,9420	0,55870		
	2	25	3,9133	0,77895		
	3 kişi ve üstü	35	3,8857	0,59377		

Not: *p<0,05; **p<0,01; N=91; serbestlik derecesi=90

Tablo 3.23'e göre muhasebe meslek mensuplarının, finansal tutum ve finansal davranışları bakmakla yükümlü olunan kişi sayısına göre istatistiki bakımdan anlamlı farklılaşmamaktadır (p>0.05). Başka bir deyişle muhasebe meslek mensuplarının bakmakla yükümlü olunan kişi sayısı ile finansal tutum ve finansal davranışları arasında farklılık tespit edilmemiştir. Buna göre H17 ve H18 hipotezleri kabul edilmemiştir.

3.6. Pearson Korelasyon Analizi

Çalışmanın bu kısmında, finansal tutum ve finansal davranışları belirleme ölçekleri arasındaki ilişki parametrik test yöntemlerinden "Pearson Korelasyon Analizi"yle incelenmiş ve p<0,05 istatistiki anlamlılık seviyesinde değerlendirilmiştir. Korelasyon katsayısının değerlendirme ölçütleri aşağıdaki gibidir (Köklü, Büyüköztürk ve Bökeoğlu, 2006).

"0.00 = r_p ise ilişki yoktur."

"0.00 < r_p < 0.29 ise düşük düzeyde ilişki vardır."

"0.30 < r_p < 0.69 ise orta düzeyde ilişki vardır."

"0.70 < r_p < 0.99 ise yüksek düzeyde ilişki vardır."

"1.00 = r_p ise mükemmel ilişki vardır"

Tablo 3.24: Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		1.	2.
1.Finansal Tutumları Belirleme Ölçeği	rp	1	0,314
	p		0,002*
2.Finansal Davranışları Belirleme Ölçeği	rp		1
	p		

** p<0.01

* p<0.05

Katılımcıların finansal tutumları belirleme ve finansal davranışları belirleme ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ve orta düzeyde ilişki olduğu ($p<0,05$) tespit edilmiştir.

SONUÇ

Geçmişî oldukça eskilere dayanan, ekonomik, teknolojik, sosyal değışim ve gelişmelere açık olan muhasebe mesleği önemli bir meslek dalı olarak kabul edilmektedir. Günümüzde gerçekleşen ekonomik genişleme ve ilerlemeler her meslek dalını olduğu gibi muhasebe mesleğini de yakından ilgilendirmektedir. Söz konusu durum karşısında finansal ürün ve hizmetler hızlı bir şekilde artmakta ve dönüşüme uğramaktadır. Dolayısıyla mesleği gereği para ile ilgili konularda yoğun mesai harcayan muhasebe meslek mensuplarının finansal davranış ve tutumları bireysel refahlarına olduğu kadar toplumsal refaha da katkı sağlamaktadır.

Bu çalışmada muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışlarının demografik faktörlere göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışma Bartın Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'na kayıtlı muhasebeci ve mali müşavirler üzerine gerçekleştirilmiştir. Analiz kapsamında oluşturulan hipotezler t-testi ve ANOVA analizi ile test edilmiştir.

Çalışma kapsamındaki muhasebe meslek mensuplarının kişisel özelliklerinden cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir düzeyi, eğitim durumu, iş tecrübesi, ev sahipliği durumu, araba sahipliği durumu ve bakmakla yükümlü olunan kişi sayısı incelendiğinde; muhasebe meslek mensuplarının %81,3'ünün erkek, %38,5'inin 46-55 yaş aralığında, %89,0'unun evli, %79,1'inin 4501 TL ve üzeri gelirli, %53,8'inin lisans mezunu, %74,7'sinin 16 yıl ve üstü iş tecrübesine sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca muhasebe meslek mensuplarının %82,4'ünün evinin olduğu, %89,0'unun arabasının olduğu ve %29,7'sinin 3 kişiye bakmakla yükümlü olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma grubunu teşkil eden muhasebe meslek mensuplarının, cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir düzeyi, eğitim durumu, iş tecrübesi, ev sahipliği durumu, araba sahipliği durumu ve bakmakla yükümlü olunan kişi sayısı değışkenleriyle finansal tutum ve davranışa yönelik oluşturulan hipotezler test edilmiş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

- Muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu durum erkek ve kadın meslek mensupları arasında finansal tutum ve davranış arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir.

- Muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışlarının yaş ve medeni duruma göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu durum katılımcıların farklı yaş aralıklarında olmalarının, evli veya bekar olmalarının finansal tutum ve davranışlarında farklılık ortaya çıkarmadığını göstermektedir.

- Muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışlarının gelir düzeyi ve eğitim durumuna göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Söz konusu durum katılımcıların farklı gelir ve eğitim seviyesine sahip olmalarının finansal tutum ve davranışlarında farklılık ortaya çıkarmadığını ortaya koymaktadır.

- Muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışlarının iş tecrübesi, ev sahipliği ve araba sahipliği durumlarına göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Ayrıca muhasebe meslek mensuplarının bakmakla yükümlü olunan kişi sayısına göre finansal tutum ve finansal davranışlarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı da belirlenmiştir.

Çalışmada son olarak finansal tutumları ve finansal davranışları belirleme ölçekleri arasındaki ilişki parametrik test yöntemlerinden “Pearson Korelasyon Analizi”yle incelenmiştir. Pearson Korelasyon Analizi sonucuna göre finansal tutumları ve finansal davranışları belirleme ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ve orta düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın birtakım kısıtları bulunmaktadır. Çalışma Bartın ilinde faaliyet gösteren Muhasebe Meslek Mensuplarını kapsamaktadır. Araştırma sonucunda ulaşılan bulgular, yalnızca bu çalışanlar için genellenebilmektedir. Buna ilave olarak araştırmada kullanılmakta olan veriler tek bir zaman diliminde toplanmıştır. Diğer bir ifadeyle, araştırma verisi kesitsel veri şeklindedir. Bu tür veri, araştırmada kullanılan değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin kesin olarak genellenmesine imkan vermemektedir.

Literatürde muhasebe meslek mensuplarının finansal tutum ve davranışları üzerine gerçekleştirilen çalışma sayısının azlığı nedeniyle bu çalışmanın literatüre

katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, farklı çalışma alanlarından elde edilen verilerle gerçekleştirilecek analiz sonuçları, bu çalışma sonuçları ile karşılaştırılarak çalışma alanlarına ilişkin farklılıklar ve benzerlikler ortaya konabilecektir.

Gelecekte bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlaması açısından birtakım önerilerde bulunmakta yarar bulunmaktadır. Bu çerçevede muhasebe meslek mensubunun finansman tutum ve davranışlarının ortaya konulmasında etkili olan faktörlerin belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılabileceği gibi aynı zamanda farklı iki bölgedeki muhasebe meslek mensuplarının finansman tutum ve davranışları arasında bir farklılık olup olmadığı incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Accaglobal (2020). Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Birliği
<https://www.accaglobal.com/gb/en.html> (15.09.2021).
- Akdoğan, H. (2003). Muhasebe Meslek Etiğinin Kamunun Aydınlatılmasındaki Önemine Meslek Mensuplarının Yaklaşımları. Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Akyüz, F. (2019). Kpss - A Muhasebe Konu Anlatımı. Yargı Yayınevi.
- Altan, M. (2004). Muhasebecilik Mesleğinin Toplumda Algılanma Biçimi Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (11), 29-54.
- Altuk, V. E. (2006), “Türkiye’ de Muhasebe Etiği Eğitimi”, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Arıkan, Y. (2013). Meslek Hukuku. Express Basımevi.
- Arora, R.U. (2014). Access to Finance: An Empirical Analysis. European Journal of Development Research, DOI: 10.1057/ejdr.2013.50.
- Atmaca, P. (2020). Muhasebe Mesleğinin Bugünü Ve Geleceği: Meslekte Uzmanlaşma (Yayın No: 610490) [Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi].
- Ayboğa, H. (2001). Ülkemizde Muhasebe Mesleği ve Meslek-Etiği-Ahlaki. Ege Academic Review, 1(2), 28-44.
- Aydemir, O. (2015). Muhasebe Meslek Mensuplarının Karşılaştıkları Sorunlar Ve Beklentiler. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 67, 71-84.
- Aygün, D. ve Sürmen, Y. (2013). Muhasebe Çevresi Ve Çevrenin Muhasebeye Etkisi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 7, 359-381.
- Bayraktar, Y. (2015). Muhasebe ve Denetim Mesleğinde Mesleki Yargı Kullanımının Değerlendirilmesi: Borsa İstanbul (BİST) 100 Endeksi’ndeki Şirketler Üzerine Bir Araştırma. [Yüksek Lisans Tezi] Karadeniz Teknik Üniversitesi.

- Bayram, M. (2019). İşletmelerde Çalışan Muhasebecilerin Mesleki İmaj Algısı, Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilen, A., Kutukız, D., Aydemir, İ., Altıbay, A., Kısacık, H., Nefes, E. (2016). Neden ve Niçinleri ile Temel Muhasebe (Teori ve Uygulamalar), Detay Yayıncılık, Ankara.
- Bilen, A. (2008). Türkiye'de Muhasebe Mesleğinin Gelişimi ve Meslek Mensuplarının İş Tatmini Üzerine Araştırma. Gazi Kitabevi.
- Bıyan, Ö. (2012). Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Karşılaştıkları Sorunlar Ve Beklentileri: Bilecik Ve Yalova İlleri Uygulaması. Sosyoekonomi Dergisi, 12(1), 105-134.
- Can, A. V.,(2007). Luca Pacioli Muhasebenin Babası mıdır? Akademik Bakış Dergisi, 12, 1-15.
- Cemalcılar Ö., Benligiray, Y., Sürmeli, F. (2003). Genel Muhasebe, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Civelek, M. ve Durukan, B. (1997). Günümüz Koşullarında Muhasebe Mesleği ve Meslek Ahlakı. 3. Türkiye Muhasebe Denetim Sempozyumu Bildiri Kitabı, İSMMMO Yayınları.
- Çam, H. ve Çam, A. V. (2016). Finansal Okuryazarlığın Mobil Bankacılık Kullanımındaki Rolü: Doğu Karadeniz Bölgesinde Bir Araştırma. Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi, 1(3), 98-105.
- Çelik, S. (2013). Muhasebe Meslek Mensuplarının Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına Bakış Açılarının Değerlendirilmesine İlişkin Ampirik Bir Çalışma: Niğde Örneği. [Yüksek Lisans Tezi] Niğde Üniversitesi.
- Çeltikli, Ö. (2019). Muhasebe Meslek Mensuplarının Sorunları ve Beklentileri: İzmir İlinde Bir Uygulama (Yayın No: 577789) [Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi].
- Demir, B. (2015). Muhasebe ve Denetim Mesleğinde Etik. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 4(4), 341-352.

- Deran, A., Erduru, İ., Keleş, D. (2016). Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Sorunları ve Meslek Odalarından Beklentilerinin Demografik Özellikler Ve Faaliyet Gösterilen Ekonomik Çevre Açısından Değerlendirilmesi: Ordu Örneği. Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 16(32) 84-109.
- Dinç, E., ve Atasel, O. Y. (2016). Türkiye’deki Muhasebe Anlayışının Gelişim Süreci ve Mevcut Durumun İncelenmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(12), 267-283.
- Durer, S., Çalışkan, Ö., Akbaş, H.E., Gündoğdu, C.E., (2009). İşletme Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Alanında Kariyer Tercihlerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 43, 65-79.
- Durukan, B. (2008). Uzmanlık, Şeffaflık, Dürüstlük Penceresinden Meslek Mensubunun Toplumdaki İmajı ve Saygınlığı Mesleğin Yeniden Yapılanması Sürecinde Mali Müşavirin Çevresi İle İlişkileri”, Türkiye Muhasebe 3. Forumu, 4 - 5 Nisan 2008 İzmir, TÜRMOB Yayınları – 345.
- Ertaş, F.C. (2002). İşletmelerde Muhasebe Organizasyonu ve Muhasebe Mesleği, Seçkin Yayıncılık.
- Güvemli, O. (1994). Luca Pacioli ve Muhasebenin 500. Yılı, İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası Yayını.
- Güvemli, O. (2011). Türkiye’de Muhasebe Meslek Örgütünün Kuruluşu ve Gelişmesi. Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, 1, 129-145.
- Güvemli, O., Aytulun, A., Şişman, B. (2013). Türkiye’de Muhasebe Mesleğinin Gelişmesi ve İlk Meslek Örgütlenmesi: Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği. Oktay Güvemli Muhasebe ve Finans Tarihi Vakfı Dergisi, 4, 19-49.
- ICAEW (2020). İngiltere ve Galler Uzman Muhasebeciler Enstitüsü, <https://www.icaew.com/about-icaew/who-we-are> (20.09.2021).
- IFAC (2021), Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu, <https://www.ifac.org/who-we-are/our-purpose> (23.09.2021).

- Işık, İ. (2011). Dünya da ve Türkiye’de Finansal Hizmetlere Erişim ve Finansal Eğitim. Ankara: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.
- Karaçoban, Ö. (2019). Bağımsız Muhasebecilerin Mesleki İmaj Algıları Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasu, R. (2014). Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. Amme İdaresi Dergisi, 47(1), 79-105.
- Karataşer, B. (2017). Konya Hamidiye Sanayi Mektebi (1901-1906). Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 6(1), 121-138.
- Kaval, H. (2007). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS/IAS) Uygulama Örnekleri ile Muhasebe Denetimi. Gazi Kitapevi.
- Kaya, G. (2015). Muhasebe Meslek Mensuplarının Sorunları ve Çözüm Önerileri: Elazığ’da Bir Araştırma. The Journal of Academic Social Science Studies, 41, 207-231.
- Kılıç, Y. Ata, H. A. ve Seyrek, İ. H. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (66), 129-150.
- Kısakürek, M. M. ve Pekcan, A. (2005). Muhasebenin Ürettiği Bilgiye Farklı Açılardan Bakış. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 6(2), 107-125.
- Köklü, N., Büyüköztürk, Ş., & Bökeoğlu, Ö. Ç. (2006). Sosyal bilimler için istatistik. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Kurtcebe, E. (2008). 21. Yüzyılda Muhasebe Mesleğinin Vizyonu (Yayın No:226804) [Doktora Tezi Pamukkale Üniversitesi]
- Kutlu, H. A. (2008). Muhasebe Meslek Mensupları ve Çalışanlarının Etik İkilemleri, Kars ve Erzurum İlinde Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 63, 143-170.
- Lusardi, A ve Mitchell, O. (2007). Baby Boomers Retirement Security: The Role of Planning. Financial Literacy And Housing Wealth Journal of Monetary Economics, 205-224.

- Marşap, B. (1995). Muhasebe Mesleğinde İş Tatmininin Türkiye Açısından İncelenmesi (Yayın No:5197) [Doktora Tezi Gazi Üniversitesi]
- Mizrahi, R. (2011). KOBİ'lerde Muhasebe Bilgi Sistemi'nin Etkin Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. Organizasyon ve Yönetim Bilimler Dergisi, 3(2), 304-316.
- Orhan, B. (2017). Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmelerin Muhasebe Meslek Mensuplarının Verimliliğine Etkileri (Yayın No:481936) [Yüksek Lisans Tezi Hitit Üniversitesi]
- Özçelik, K. M. (2017). Türk Muhasebe Sisteminin Gelişiminde Vergi Etkisi Akademik Bakış Dergisi, 60, 396-413.
- Özdamar, K. (1999) Paket Program ile İstatistiksel Veri Analizi, Kaan Kitabevi.
- Özdemir, A., Temizel., Sönmez, H. ve Er, F. (2015). Financial Literacy Of University Studens: A Case Study For Anadolu University, Turkey. International Journal Of Management Economics and Busisness, 11(24), 97-109.
- Özdemir, E. (2003). Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Güçlükler ve Muhasebecilik Mesleğinin Sorunları. [Doktora Tezi] Sakarya Üniversitesi.
- Özgür, F. (1996). Muhasebe İlkeleri, Şahinkaya Matbaacılık, Koll. Sti.
- Özkol E., Kök D., Çelik M., Gönen S. (2005). Meslek Etiği ve Muhasebe Meslek Elemanlarının Etik İlkelere Duyarlılık Düzeylerinin Araştırılması. Muhasebe ve Denetime Bakış, 15(5), 107-124.
- Özulucan, A., Bengü, H., Özdemir, F. (2010). Muhasebe Meslek Mensuplarının Güncel Sorunları, Uygulamada Karşılaştıkları Yetersizlikler ve Meslek Odalarından Beklentilerinin Unvanları Ve Mesleki Deneyim Süreleri Yönüyle İncelenmesi: Türkiye Geneline Bir Araştırma, Muhasebe ve Denetime Bakış, 31(2), 41-64.
- Özyürek, H. (2009). Türkiye'de Muhasebe ve Muhasebe Mesleğinin Tarihi, Muhasebecilerin İş Tatmini, Beklentileri, Karşılaşılan Sorunlar (Yayın No:481936) [Yüksek Lisans Tezi Ufuk Üniversitesi]
- Peker, A. (1988). Modern Yönetim Muhasebesi, İ.Ü. İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü 53.

- Sarıgül. (2015). Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği: Geliştirme, Geçerlilik ve Güvenilirlik. Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 13(1), 200-218
- Sayım, F. ve Usman, Ö. (2015). Muhasebe Mesleği ve Etik. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi 12(12), 247-261.
- Sermaye Piyasası Kurulu. (05.04.2021). Sermaye Piyasasında Meydana Gelen Önemli Gelişmeler, [https://www.spk.gov.tr/SiteApps/Hakkimizda/Sermaye PiyasasindaGelistmeler](https://www.spk.gov.tr/SiteApps/Hakkimizda/SermayePiyasasindaGelistmeler) (15.09.2021).
- SMMM ve YMM Kanunu (1989), Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3568.pdf> (15.08.2021).
- Subaşı, Ş. ve Fidan, M. E. (2015). Muhasebede Etik Eğitimi: SMMM Adayları Üzerinde Bir Araştırma. Dora Yayınları.
- Şantaş, F. ve Demirgil, B. (2015). Ekonomik Okuryazarlığı Düzeyinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma. Akademik Bakış Dergisi, (48), 45-58.
- Şengel, S. (2010). Sürekli Muhasebe Meslek Eğitiminin Önemi ve Bir Değerlendirme Muhasebe ve Finansman Dergisi, 47, 81-94.
- Şenol, H. (2015). Muhasebe Mesleğinin Toplum Tarafından Algılanması Üzerine Bir Alan Araştırması-A Field Study On The Perception Of Accounting Profession By Society. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (11), 102-120.
- Taysı, K. (2012). Muhasebe Meslek Mensuplarında Tükenmişlik Sendromu Üzerine Kırklareli İlinde Bir Araştırma (Yayın No: 342281) [Yüksek Lisans Tezi Trakya Üniversitesi]
- TCMB (2011). Dünyada ve Türkiye’de Finansal Hizmetlere Erişim ve Finansal Eğitim. https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/362bbf12-7d95-47eb-9d4d-13039893ce5e/finansal_egitim.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-362bbf12-7d95-47eb-9d4d-13039893ce5e-m3fBa1Y (15.09.2021).

- Terzi, A. (2010). Muhasebe Mesleği ve Rize'deki Meslek Mensuplarına Yönelik Bir Araştırma. [Yüksek Lisans Tezi] Trakya Üniversitesi.
- Türker, M. (2018). Dijitalleşme Sürecinde Küresel Muhasebe Mesleğinin Yeniden Şekillenmesine Bakış. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 20(1), 202-235.
- TÜRMÖB, (2014). 2014 Faaliyet Raporu <https://turmob.org.tr/FaaliyetRaporlari/38b9cd06d9da4121ba4f43f522e0cbc6/2014-faaliyet-raporu> (12.10.2021).
- Uçma, T. (2011). Muhasebe Okulları ve Uluslararası Muhasebe Literatürünün Gelişimine Katkıları: Tarihsel Perspektiften, Muhasebe ve Denetime Bakış, 11(35), 117-143.
- Ulağ, S. Ö. (2019). Muhasebe Meslek Mensuplarında Tükenmişlik Sendromunun İncelenmesi: Elazığ ve Tunceli Örneği (Yayın No:570095) [Yüksek Lisans Tezi Munzur Üniversitesi]
- Utku, M. ve Kurtcebe, E. (2019). Kırk Yılın Muhasebesi ve Yeni Hayallerimiz 38. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, (6-25) Denizli.
- Uzay, Ş. (2005). Muhasebe Meslek Stajyerlerinin Sorunları ve Beklentileri: Bir Araştırma. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 25, 70-78.
- Yalçın, S. (2012). Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebecilik Mesleğinin Geliştirilmesiyle İlgili Tutumları. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (55), 113-136.
- Yayla, H. E. ve Cengiz, E. (2005). Muhasebe Mesleğinin Tercih Edilmesinde Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği. Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 16 147-168.
- Yazarkan, H. ve Yılmaz, Z. (2016). Muhasebe Stajyerlerinin Staj Eğitiminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentileri: Tr90 Bölgesinde Bir Uygulama. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 30(2), 285- 302.
- Yıldız, F. (2002). Muhasebe Mesleğinde Meslek Ahlakı, Der Yayınları.
- Yıldız, G. (2010). Muhasebe Mesleğinde Meslek Etiği ve Kayseri İl Merkezinde Bir Uygulama. Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, 36, 155-178.

Yorulmaz, R. (2013). Construction of a Regional Financial Inclusion Index in Turkey, BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, 7(1), 79-101.

Van Rooij, M.A., Lusardi, A. and Alessie, R. (2011). Financial Literacy and Stock Market participation Journal of Financial Economics, 101 (2), 449.

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1: Tek Düzen Muhasebe Sistemi ve Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Tablo Türleri.....	18
Tablo 3.1: Ölçeklere Ait Güvenilirlik Analizi Bulguları	58
Tablo 3.2: Cinsiyet Durumu Dağılımı.....	59
Tablo 3.3: Yaş Durumu Dağılımı.....	59
Tablo 3.5: Gelir Düzeyi Dağılımı	60
Tablo 3.6: Eğitim Durumu Dağılımı	61
Tablo 3.7: İş Tecrübesi Dağılımı.....	62
Tablo 3.8: Ev Sahipliği Düzeyi	63
Tablo 3.9: Araba Sahipliği Düzeyi.....	63
Tablo 3.10: Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Sayısı Dağılımı.....	63
Tablo 3.11: Finansal Tutumları Belirleme Ölçeği Maddelerine İlişkin Cevapların Dağılımı	64
Tablo 3.12. Finansal Davranışları Belirleme Ölçeği Maddelerine İlişkin Cevapların Dağılımı	66
Tablo 3.13. Finansal Tutumları Belirleme Ölçeği Maddelerine İlişkin Cevapların Dağılımı	67
Tablo 3.14. Finansal Davranışları Belirleme Ölçeği Maddelerine İlişkin Cevapların Dağılımı	67
Tablo 3.15. Cinsiyete Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu	68
Tablo 3.16. Yaşa Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu	69

Tablo 3.17. Medeni Duruma Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu	69
Tablo 3.18. Gelir Düzeyine Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu	70
Tablo 3.19. Eğitim Durumuna Göre Değişkenlerden Skorların Farklılaşma Durumu	70
Tablo 3.20. İş Tecrübesine Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu	71
Tablo 3.21. Ev Sahipliği Durumuna Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu.....	72
Tablo 3.22. Araç Sahipliği Durumuna Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu.....	72
Tablo 3.23. Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Sayısına Göre Değişkenlerden Elde Edilen Skorların Farklılaşma Durumu.....	73
Tablo 3.24: Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	73

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1 Muhasebe ve Çevresi	19
Şekil 1.2. Kanada Meslek Örgütünce Mesleğin Geleceği İçin Öngörülen Yeterlilik ve Yetkinlikler	27
Şekil 3.1. Yaş Durumu Dağılımı	60
Şekil 3.2. Gelir Düzeyi Dağılımı.....	61
Şekil 3.3. İş Tecrübesi Dağılımı.....	62
Şekil 3.4. Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Sayısı Dağılımı	64

EKLER

Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Bu anket formu, “MUHASEBE MESLEK MENSUSUPLARININ FİNANSAL TUTUM VE DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ: BARTIN İLİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA” başlıklı *Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bankacılık ve Finans Anabilim Dalı*’nda yürütülen yüksek lisans tez çalışmasının uygulama kısmı ile ilgilidir. Ankette yer alan sorulara verilen cevapların tamamen akademik ve bilimsel amaçlara yönelik olarak kullanılacağını teyit etmek isteriz.

Anketi cevaplandırma konusunda göstereceğiniz hassasiyet için şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

A. DEMOGRAFİK BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz	☐ Kadın ☐ Erkek
2. Yaşınız	☐ 18-25 yaş arası ☐ 26-35 yaş arası ☐ 36-45 yaş arası ☐ 46-55 yaş arası ☐ 56 yaş ve üstü
3. Medeni durumunuz	☐ Bekar ☐ Evli
4. Aylık toplam geliriniz	☐ 0-1.500 ₺ ☐ 1.501-3.000 ₺ ☐ 3.001-4.500 ₺ ☐ 4.501 ₺ ve üstü
5. Eğitim düzeyiniz	☐ Lise ve altı ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
6. İş tecrübeniz	☐ 1 yıl ve altı ☐ 2-5 yıl arası ☐ 6-10 yıl arası ☐ 11-15 yıl arası ☐ 16 yıl ve üstü
7. Kendinize ait eviniz var mı?	☐ Evet ☐ Hayır
8. Kendinize ait arabanız var mı?	☐ Evet ☐ Hayır
9. Bakmakla yükümlü olduğunuz kişi sayısı	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ve üstü

B. FİNANSAL TUTUMLARI BELİRLEMeye YÖNELİK SORULAR

Aşağıdaki ifadelerle ne ölçüde katıldığınızı belirtiniz.

SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	1	2	3	4	5
1. Para ile ilgili konular karmaşıktır.					
2. Planlanmamış harcamalar için köşede para bulundurulmalıdır.					
3. Finansal planlama ve bütçe çok parası olanlar için gereklidir.					
4. Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir.					
5. Ne yaparsam yapayım finansal durumumda bir değişiklik olmaz.					
6. Finans konularında eğitim almak isterim.					
7. Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir.					
8. Para, harcanmak içindir, biriktirmek için değil.					

C. FİNANSAL DAVRANIŞLARI BELİRLEMeye YÖNELİK SORULAR

Aşağıdaki eylemleri ne sıklıkla gerçekleştirdiğinizi belirtiniz.

SORULAR	Hiçbir Zaman	Çok Nadiren	Ara Sıra	Genellikle	Her Zaman
	1	2	3	4	5
1. Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım.					
2. Haftalık ve aylık harcama planları yaparım.					
3. Paramın nasıl bittiğini anlamam.					
4. Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım.					
5. Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım.					
6. Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finans haberlerini izlerim.					

ÖZGEÇMİŞ

MUSTAFA FINDIK

EĞİTİM

- Anadolu Üniversitesi İş İdaresi 1987-1992,
- Bartın Üniversitesi İİBF İktisat 2019-2021
- Atatürk Üniversitesi AÖF Dış Ticaret 2016-2019
- Karabük Üniversitesi Lisansüstü Enstitüsü Girişimcilik Tezsiz 2019-2020

İŞ DENEYİMİ

- Rusya Muhasebe Müdürü 1994-1995
- Yepsa AŞ. Bartın 1996-1999
- Serbest Mali Müşavirlik 1999

SERTİFİKA

- SÜRGEM Dış Ticaret ve İnşaat Muhasebesi Eğitmeni 2020.
- Adalet Bakanlığı Bilirkişi 2017.
- Gayrimenkul Değerleme Uzmanı 2017.
- TURMOB Eğitici Eğitimi 2007